הלכה · משנה תורה · ספר קניין

משנה תורה, הלכות שלוחין ושותפין

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

משנה תורה, הלכות שלוחין ושותפין

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/משנה-תורה-הלכות-שלוחין-ושותפין/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 5
פרק ג 7
פרק ד 9
פרק ה 11
פרק ו 12
פרק ז 15
פרק ח 16
פרק ט 18
פרק י 19

פרק א

א הָאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ צֵא וּמְכֹר לִי קַרְקַע אוֹ מְטַלְטְלִין אוֹ קְנֵה לִי הֲרֵי זֶה מוֹכֵר וְלוֹקֵחַ וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ וְכָל מַעֲשָׂיו קַיָּמִין. וְאֵין הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ צָרִיךְ קִנְיָן וְלֹא עֵדִים אֶלָּא בַּאֲמִירָה בִּלְבַד בֵּינוֹ לְבֵין חֲבֵרוֹ. וְאֵין צְרִיכִין עֵדִים אֶלָּא לְגִלּוּת הַדָּבָר אִם כָּפַר אֶחָד מֵהֶם כִּשְׁאָר כָּל הַטְּעָנוֹת:

ב שְׁלִיחַ שֶׁעָבַר עַל דִּבְרֵי מְשַׁלְּחוֹ לֹא עָשָׂה כְּלוּם. וְכֵן אִם טָעָה בְּכָל שֶׁהוּא בֵּין בְּקַרְקַע בֵּין בְּמַטַּלְטְלִין חוֹזֵר שֶׁהֲרֵי הוּא אוֹמֵר לְתַקֵּן שְׁלִיחוּתִי שְׁדַרְתִּיךְ וְלֹא לְעַוֵּת. וְלֹא אָמְרוּ שֶׁהַהוֹנָיָה בְּמַטַּלְטְלִין שְׁתוּת וְהָעֲבָדִים וְהַשִּׁטָּרוֹת וְהַקַּרְקָעוֹת אֵין בָּהֶן הוֹנָיָה אֶלָּא בְּמוֹכֵר שֶׁלּוֹ אוֹ קוֹנֶה לְעַצְמוֹ אֲבָל שְׁלִיחַ שֶׁטָּעָה בְּכֻלָּם בְּכָל שֶׁהוּא חוֹזֵר:

ג נָתַן מָעוֹת לִשְׁלוּחוֹ לִקְנוֹת לוֹ קַרְקַע וְקָנָה לוֹ שֶׁלֹּא בְּאַחֲרָיוּת הֲרֵי זֶה עִוֵּת וְהַשָּׁלִיחַ לוֹקֵחַ אוֹתָהּ לְעַצְמוֹ שֶׁלֹּא בְּאַחֲרָיוּת כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה וְחוֹזֵר וּמוֹכְרָהּ לַמְשַׁלֵּחַ בְּאַחֲרָיוּת הוֹאִיל וְקָנָה אוֹתָהּ בְּמָעוֹתָיו וְהָאַחֲרָיוּת עַל הַשָּׁלִיחַ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. לְפִיכָךְ אִם הִתְנָה עָלָיו שֶׁעָשָׂהוּ שְׁלִיחַ בֵּין לְתַקֵּן בֵּין לְעַוֵּת אֲפִלּוּ מָכַר לוֹ שָׁוֶה מֵאָה בְּדִינָר אוֹ לָקַח שָׁוֶה דִּינָר בְּמֵאָה אֵינוֹ יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ וְחַיָּב הַמְשַׁלֵּחַ לִתֵּן לוֹ כְּפִי הַתְּנַאי:

ד הָאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ מְכֹר לִי מִשָּׂדֶה שֶׁלִּי בֵּית סְאָה וּמְכָרָהּ לוֹ בֵּית סָאתַיִם הֲרֵי זֶה מוֹסִיף עַל דִּבְרָיו וְקָנָה הַלּוֹקֵחַ בֵּית סְאָה בִּלְבַד. אָמַר לוֹ מְכֹר לִי בֵּית סָאתַיִם וּמְכָרָהּ לוֹ בֵּית סְאָה הֲרֵי זֶה מַעֲבִיר עַל דִּבְרָיו וְלֹא קָנָה הַלּוֹקֵחַ. אָמַר לוֹ מְכֹר לִי שָׂדֶה לְאָדָם אֶחָד וְהָלַךְ הַשָּׁלִיחַ וּמְכָרָהּ לִשְׁנַיִם מִמְכָּרוֹ בָּטֵל שֶׁהֲרֵי עָבַר עַל דִּבְרָיו. אָמַר לוֹ מְכֹר לִי שָׂדֶה וְלֹא פֵּרֵשׁ אֲפִלּוּ מָכַר לְמֵאָה מִמְכָּרוֹ קַיָּם:

ה הַנּוֹתֵן מָעוֹת לִשְׁלוּחוֹ לִקַּח בָּהֶם חִטִּים אוֹ מִין מִמִּינֵי סְחוֹרָה וְלֹא לָקַח אֵין לוֹ עָלָיו אֶלָּא תַּרְעֹמֶת. נָתַן לוֹ מָעוֹת לִקַּח בָּהֶן חִטִּים בֵּין לַאֲכִילָה בֵּין לִסְחוֹרָה וְהָלַךְ וְלָקַח בָּהֶן שְׂעוֹרִים אִם פָּחֲתוּ דְּמֵי זֶה שֶׁלָּקַח פָּחֲתוּ לַשְּׁלִיחַ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְשַׁנֶּה. וְאִם הוֹסִיפוּ דְּמֵיהֶן הוֹסִיפוּ לְבַעַל הַמָּעוֹת. הָיָה הַשַּׁעַר קָצוּב וְיָדוּעַ וְהוֹסִיפוּ לַשְּׁלִיחַ בַּמִּנְיָן אוֹ בַּמִּשְׁקָל אוֹ בַּמִּדָּה כָּל שֶׁהוֹסִיפוּ לוֹ הַמּוֹכְרִים הֲרֵי הוּא שֶׁל שְׁנֵיהֶם וְחוֹלֵק הַתּוֹסֶפֶת הַשְּׁלִיחַ עִם בַּעַל הַמָּעוֹת. וְאִם הָיָה הַדָּבָר שֶׁאֵין לוֹ קִצְבָּה הַכֹּל לְבַעַל הַמָּעוֹת:

ו מִי שֶׁהָיָה חַיָּב לַחֲבֵרוֹ מָמוֹן בֵּין מִשּׁוּם מִלְוֶה בֵּין מִשּׁוּם פִּקָּדוֹן אוֹ שְׁכִירוּת וְנָתַן הַמָּעוֹת בְּיַד הַשָּׁלִיחַ וְאָמַר לוֹ הוֹלֵךְ מָמוֹן זֶה לְבַעַל חוֹבִי אֵין הַשָּׁלִיחַ צָרִיךְ לְהִטָּפֵל לוֹ וְלִתֵּן לוֹ בִּפְנֵי עֵדִים. וְאִם אָמַר לַשָּׁלִיחַ אַל תִּפְרַע חוֹב זֶה אֶלָּא בְּעֵדִים וּפָרַע שֶׁלֹּא בְּעֵדִים חַיָּב לְשַׁלֵּם. וְכֵן אִם הָיָה הַחוֹב בִּשְׁטָר בֵּין שֶׁאָמַר לוֹ קַח הַשִּׁטָּר וְתֵן לוֹ הַמָּעוֹת בֵּין שֶׁאָמַר לוֹ תֵּן הַמָּעוֹת וְקַח הַשִּׁטָּר וְנָתַן בְּלֹא עֵדִים וְלֹא לָקַח הַשִּׁטָּר חַיָּב לְשַׁלֵּם שֶׁהֲרֵי לְתַקֵּן שְׁלָחוֹ וְלֹא לְעַוֵּת:

ז הַשּׁוֹלֵחַ מָעוֹת שֶׁבְּיָדוֹ בְּיַד שְׁלוּחוֹ וְאָמַר לוֹ הוֹלֵךְ מָמוֹן זֶה לִפְלוֹנִי שֶׁאֲנִי חַיָּב לוֹ וְהָלַךְ וְנָתַן לוֹ שֶׁלֹּא בְּעֵדִים. הַשָּׁלִיחַ אוֹמֵר נָתַתִּי וּבַעַל חוֹב אוֹ הַפּוֹעֵל אוֹמֵר לֹא לָקַחְתִּי. וַהֲרֵי שְׁלִשְׁתָּן עוֹמְדִין. הַשָּׁלִיחַ נִשְׁבָּע הֶסֵת שֶׁנָּתַן וּבַעַל חוֹב אוֹ הַפּוֹעֵל נִשְׁבָּע [שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה] שֶׁלֹּא לָקַח וְיִשַּׁלֵּם הַלָּה לְבַעַל חוֹב אוֹ לְבַעַל הַפִּקָּדוֹן. וְאֲפִלּוּ הָיוּ הַשְּׁלוּחִין שְׁנַיִם אֵין עֵדוּתָן מוֹעִילָה מִפְּנֵי שֶׁהֵן נוֹגְעִין בְּעֵדוּתָן שֶׁהֲרֵי חַיָּבִין לְהִשָּׁבַע הֶסֵת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהָיָה הַשָּׁלִיחַ מַכְחִישׁ אֶת בַּעַל חוֹב וַהֲרֵי שְׁלִשְׁתָּן עוֹמְדִין. אֲבָל אִם בָּא הַשָּׁלִיחַ וְאָמַר נָתַתִּי כְּמָה שֶׁאָמַרְתָּ לִי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעוֹ הֶסֵת שֶׁעָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ שֶׁהֲרֵי אֵין שָׁם טוֹעֵן עָלָיו טַעֲנַת וַדַּאי שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ. וְכֵן אִם מֵתוּ הַשְּׁלוּחִין אוֹ הָלְכוּ לָהֶן לִמְדִינַת הַיָּם וּבָא בַּעַל חוֹב לִתְבֹּעַ הַלָּוֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעוֹ הֶסֵת שֶׁלֹּא פָּרַע הַשָּׁלִיחַ שֶׁהֲרֵי אֵין כָּאן מִי שֶׁטּוֹעֵן עָלָיו טַעֲנַת וַדַּאי שֶׁלָּקַח אֶלָּא מַחֲרִים הַלָּוֶה חֵרֶם סְתָם וּמְשַׁלֵּם הַחוֹב שֶׁעָלָיו. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ח רְאוּבֵן שֶׁשָּׁלַח כְּתָב לְשִׁמְעוֹן וְאָמַר לוֹ מָנֶה שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ שְׁלַחֵהוּ לִי בְּיַד לֵוִי אִם רָצָה לְשַׁלְּחוֹ אֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן בֵּין שֶׁהָיָה מִלְוֶה בֵּין שֶׁהָיָה פִּקָּדוֹן. וְהוּא שֶׁיַּכִּיר שֶׁהוּא כְּתַב יָדוֹ. וְאִם טָעַן הַמַּלְוֶה וְאָמַר לֹא כָּתַבְתִּי וְלֹא שָׁלַחְתִּי לְךָ יִשָּׁבַע הַלָּוֶה הֶסֵת שֶׁכְּתַב יָדוֹ בָּא אֵלָיו וּלְפִיכָךְ שָׁלַח וְיִפָּטֵר. וְכָזֶה הוֹרוּ רַבּוֹתַי. אֲבָל אִם לֹא הָיָה הַכְּתָב כְּתַב יָדוֹ אוֹ שֶׁאֵין הַלָּוֶה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא כְּתַב יָדוֹ אוֹ אֲפִלּוּ הָיוּ כְּתוּבִין בּוֹ סִימָנִין וְאוֹתִיּוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶן בִּיחוּד אִם טָעַן רְאוּבֵן וְאָמַר לֹא שָׁלַחְתִּי כְּתָב וַאֲחֵרִים רְמוּ בּוֹ שִׁמְעוֹן חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתוֹ וּמְשַׁלֵּם לִרְאוּבֵן אַחַר שֶׁיַּחֲרִים עַל מִי שֶׁשָּׁלַח כְּתָב זֶה מִדַּעְתּוֹ וְלֹא יוֹדֶה. וְיֵשׁ מִי שֶׁהוֹרָה שֶׁיִּשָּׁבַע רְאוּבֵן וְאַחַר כָּךְ יִטֹּל כְּדִין כָּל הַנִּשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין:

ט לֵוִי שֶׁבָּא בִּשְׁלִיחוּת רְאוּבֵן וְלָקַח חֲמִשִּׁים מִשִּׁמְעוֹן. וּבָא רְאוּבֵן וְאָמַר לֹא שְׁלַחְתִּיו לִקַּח אֶלָּא עֶשְׂרִים וְעֶשְׂרִים בִּלְבַד הֵבִיא. הֲרֵי רְאוּבֵן נִשְׁבָּע שֶׁלֹּא שְׁלָחוֹ לְהָבִיא אֶלָּא עֶשְׂרִים וְעֶשְׂרִים בִּלְבַד הֵבִיא לוֹ כְּדִין כָּל מוֹדֶה מִקְצָת. וְלֵוִי נִשְׁבָּע הֶסֵת שֶׁהַחֲמִשִּׁים שֶׁנָּתַתָּ לִי נָתַתִּי לִרְאוּבֵן וִישַׁלֵּם שִׁמְעוֹן מִבֵּיתוֹ אִם הָיָה חַיָּב לִרְאוּבֵן. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

פרק ב

א אֵין הָעַכּוּ"ם נַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ לְדָבָר מִן הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְכֵן אֵין יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ לְעַכּוּ"ם לְדָבָר מִן הַדְּבָרִים. שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כח) "כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם" מָה אַתֶּם בְּנֵי בְּרִית אַף שְׁלוּחֲכֶם בְּנֵי בְּרִית. וְהוּא הַדִּין לְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וּמַה מְּשַׁלְּחָכֶם בֶּן בְּרִית אַף בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ הַמְּשַׁלֵּחַ בֶּן בְּרִית:

ב עוֹשֶׂה אָדָם שָׁלִיחַ אִישׁ אוֹ אִשָּׁה וַאֲפִלּוּ אֵשֶׁת אִישׁ וַאֲפִלּוּ עֶבֶד וְשִׁפְחָה הוֹאִיל וְהֵן בְּנֵי דַּעַת וְיֶשְׁנָן בְּמִקְצָת מִצְוֹת נַעֲשִׂין שְׁלוּחִין לְמַשָּׂא וּמַתָּן. אֲבָל מִי שֶׁאֵינָן בְּנֵי דַּעַת וְהֵן

חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן אֵינָן נַעֲשִׂין שְׁלוּחִין וְלֹא עוֹשִׂין שְׁלִיחַ. אֶחָד הַקָּטָן וְאֶחָד הַקְּטַנָּה. לְפִיכָךְ הַשּׁוֹלֵחַ בְּנוֹ קָטָן אֵצֶל הַחֲנָוָנִי וּמָדַד לוֹ בְּאִיסָר שֶׁמָּן וְנָתַן לוֹ אֶת הָאִיסָר וְאִבֵּד אֶת הַשֶּׁמֶן וְאֶת הָאִיסָר הַחֲנָוָנִי חַיָּב לְשַׁלֵּם שֶׁלֹּא שְׁלָחוֹ אֶלָּא לְהוֹדִיעוֹ וְלֹא הָיָה לוֹ לְשַׁלֵּחַ אֶלָּא עִם בֶּן דַּעַת. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְאִם פֵּרֵשׁ וְאָמַר שְׁלַח לִי עִם הַקָּטָן הֲרֵי זֶה פָּטוּר:

ג הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ מָנֶה שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ בֵּין מִלְוֶה בֵּין פִּקָּדוֹן שְׁלָחֵהוּ לִי בְּיַד פְּלוֹנִי אֲפִלּוּ הָיָה קָטָן אִם רָצָה לְשַׁלְּחוֹ בְּיָדוֹ נִפְטָר וְאֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתוֹ. וְכֵן שְׁנַיִם שֶׁהִתְנוּ בֵּינֵיהֶם שֶׁכָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה לִשְׁלֹחַ לַחֲבֵרוֹ מְשֻׁלַּחַ בְּיַד מִי שֶׁיִּרְצֶה הַמְשֻׁלַּחַ הֲרֵי זֶה מְשֻׁלַּחַ בְּיַד מִי שֶׁיִּרְאֶה לוֹ שֶׁהוּא רָאוּי לְהוֹלִיךְ דָּבָר זֶה. וְאִם נִגְנַב אוֹ אָבַד בַּדֶּרֶךְ אוֹ שֶׁכָּפַר בּוֹ הַשָּׁלִיחַ הֲרֵי הַמְשֻׁלַּחַ פָּטוּר. שֶׁכָּל תְּנַאי שֶׁבֵּמָמוֹן קַיָּם:

ד הַשָּׁלִיחַ שֶׁקָּנָה אוֹ שֶׁמָּכַר וְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא שָׁלִיחַ בְּדָבָר זֶה לִפְלוֹנִי אַף עַל פִּי שֶׁמָּשַׁךְ אוֹ שֶׁהִמְשִׁיךְ וְנִמְצָא שֶׁעָבַר עַל דַּעַת הַמְשֻׁלַּחַ בָּטֵל הַמֶּקַח וּמֻחְזָר. וְאִם לֹא הוֹדִיעַ שֶׁהוּא שָׁלִיחַ נִקְנָה הַמֶּקַח וְיִהְיֶה הַדִּין בֵּינוֹ וּבֵין זֶה שֶׁשְּׁלָחוֹ:

ה רְאוּבֵן שֶׁקָּנָה שָׂדֶה מִשִּׁמְעוֹן וְאָמַר לוֹ לְלֵוִי קָנִיתִי אוֹתָהּ וְכָתַב שְׁטַר מֶכֶר בְּשֵׁם לֵוִי וְחָזַר רְאוּבֵן וְאָמַר לְשִׁמְעוֹן לְעַצְמִי קָנִיתִיהָ חֲזֹר וּכְתֹב שְׁטַר מֶכֶר בִּשְׁמִי. אֵין כּוֹפִין אֶת הַמּוֹכֵר לִכְתֹּב לוֹ שְׁטַר אַחֵר בְּשֵׁם רְאוּבֵן. וְאִם הִתְנָה עִמּוֹ בַּתְּחִלָּה וְאָמַר לוֹ לְעַצְמִי אֶקְנֶה וְזֶה שֶׁאֶכְתֹּב שְׁטַר בְּשֵׁם לֵוִי כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵדְעוּ בִּי שֶׁאֲנִי הוּא הַקּוֹנֶה הֲרֵי זֶה כּוֹפֵהוּ לַחֲזֹר וְלִכְתֹּב שְׁטַר אַחֵר בִּשְׁמוֹ:

ו הַסַּרְסוּר הוּא שָׁלִיחַ הוּא אֶלָּא שֶׁהוּא נוֹטֵל שְׂכַר שְׁלִיחוּתוֹ לְפִיכָךְ אִם שִׁנָּה דַּעַת הַבְּעָלִים מְשַׁלֵּם מַה שֶׁהִפְסִיד. כֵּיצַד. רְאוּבֵן שָׁנָתַן חֵפֶץ לְשִׁמְעוֹן הַסַּרְסוּר וְאָמַר לוֹ מְכֹר לִי זֶה וְאַל תִּמְכֹּר בְּפָחוֹת מִמֵּאָה וְהָלַךְ וּמְכָרוֹ בַּחֲמִשִּׁים מְשַׁלֵּם הַחֲמִשִּׁים מִבֵּיתוֹ. מָכַר בְּמֵאתַיִם הַכֹּל לְרְאוּבֵן. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. רְאוּבֵן אוֹמֵר בְּמֵאָה אָמַרְתִּי לְךָ וְהַסַּרְסוּר אוֹמֵר בַּחֲמִשִּׁים אָמַרְתָּ לִי וְכֵן בַּחֲמִשִּׁים מָכַרְתִּי נִשְׁבָּע הַסַּרְסוּר שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה שֶׁהֲרֵי הוֹדָה בְּמִקְצָת. וְאִם כְּבָר נָתַן לוֹ הַחֲמִשִּׁים נִשְׁבָּע שְׁבוּעַת הֶסֵת שֶׁעָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ וְזוֹכֶה הַלּוֹקֵחַ. וְאִם יָדַע הַלּוֹקֵחַ שֶׁחֵפֶץ זֶה שֶׁל רְאוּבֵן הוּא וְזֶה הַמּוֹכֵר לוֹ סַרְסוּר הוּא יַחְזִיר הַחֵפֶץ לַבְּעָלִים וְיַחֲרִים עַל מִי שֶׁנָּתַן לוֹ רְשׁוּת לִמְכֹּר בַּחֲמִשִּׁים אוֹ שֶׁרָצָה בַּחֲמִשִּׁים וְחָזַר בּוֹ אַחַר שֶׁקָּנִיתִי:

ז כָּל סַרְסוּר שֶׁהוֹדִיעַ לַלּוֹקֵחַ שֶׁחֵפֶץ זֶה אוֹ קַרְקַע זֶה שֶׁל רְאוּבֵן וְאַחַר שֶׁקָּנָה הַלּוֹקֵחַ אָמַר רְאוּבֵן אֵינִי רוֹצֶה לִמְכֹּר בְּדָמִים אֵלּוּ מַחְזִיר הַלּוֹקֵחַ שֶׁהֲרֵי לֹא פָּסַק לוֹ דָּמִים וְאָמַר לוֹ מָכוּר לְךָ בְּכָךְ וְכָךְ. וְכָל סַרְסוּר שֶׁאָבַד הַחֵפֶץ מִיָּדוֹ אוֹ נִגְנַב אוֹ נִשְׁבַּר חַיָּב לְשַׁלֵּם מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹשֵׂא שָׂכָר:

ח הַלּוֹקֵחַ כֵּלִים מִבֵּית הָאֻמָּן לְשַׁגְּרָן לְבֵית חָמִיו וְאָמַר לוֹ אִם מְקַבְּלִין אוֹתָן מִמֶּנִּי אֲנִי אֶתֵּן לְךָ אֶת דְּמֵיהֶם וְאִם לָאו אֶתֵּן שָׂכָר מוּעָט וְנֶאֱנְסוּ בַּהֲלִיכָה הֲרֵי זֶה חַיָּב לְשַׁלֵּם. וְאִם נֶאֱנְסוּ בַּחֲזָרָה פָּטוּר. נְטָלָן עַל מְנָת לְמָכְרָן לַאֲחֵרִים וְאָמַר לוֹ אִם יִמְכְּרוּ בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי אוֹ עַד זְמַן פְּלוֹנִי אֶתֵּן לְךָ דָּמִים כָּךְ וְכָךְ וְאִם לֹא יִמָּכְרוּ אַחְזִירֵם לְךָ וְנֶאֱנְסוּ בֵּין בַּהֲלִיכָה בֵּין בַּחֲזָרָה חַיָּב לְשַׁלֵּם:

ט כָּל שָׁלִיחַ שֶׁטָּעַן שֶׁאֵרְעוֹ אֹנֶס פְּלוֹנִי וְהִפְסִיד כָּךְ וְכָךְ הֲרֵי זֶה נִשְׁבָּע שְׁבוּעַת הַשּׁוֹמְרִין עַל טַעֲנָתוֹ וְיִפָּטֵר. וְאִם הָיָה הָאֹנֶס בְּמָקוֹם שֶׁאֶפְשָׁר לְהָבִיא עָלָיו עֵדִים אוֹ דָּבָר שֶׁהוּא גָּלוּי וְיָדוּעַ שֶׁהֲרֵי יִמְצָא עֵדִים הֲרֵי זֶה צָרִיךְ לְהָבִיא רְאָיָה עַל טַעֲנָתוֹ וְאִם לֹא הֵבִיא עֵדִים אֵינוֹ נֶאֱמָן וּמְשַׁלֵּם. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁאָמַר לִשְׁלוּחוֹ קְנֵה לִי אַרְבַּע מֵאוֹת גַּרְבֵי יַיִן מִמָּעוֹת שֶׁהָיוּ לִי בְּיָדוֹ וְקָנָה לוֹ וְנִמְצְאוּ חֹמֶץ אָמְרוּ חֲכָמִים מִנַּיִן גָּדוֹל כָּזֶה שֶׁהֶחְמִיץ קוֹל יֵשׁ לוֹ הוֹאִיל וְאֶפְשָׁר לְהָבִיא רְאָיָה יָבִיא רְאָיָה שֶׁלֹּא הָיָה הַיַּיִן חֹמֶץ בְּשָׁעָה שֶׁלָּקַח וְיִפָּטֵר וְאִם לֹא יָבִיא רְאָיָה יְשַׁלֵּם. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה מִדְּבָרִים שֶׁהָרְאָיָה מְצוּיָה בָּהֶן אֲבָל דָּבָר הַנֶּעֱלָם שֶׁאֵין רְאָיָתוֹ מְצוּיָה יִשָּׁבַע עָלָיו. וְכֵן הַדִּין בְּכָל טַעֲנָה שֶׁיִּטְעֹן הַשָּׁתָף וְכַיּוֹצֵא בּוֹ. וְכֵן הַדִּין בְּטַעֲנַת הַשּׁוֹמְרִין אִם הָרְאָיָה יְכוֹלָה לִהְיוֹת אוֹ יָבִיא רְאָיָה עַל טַעֲנָתוֹ אוֹ יְשַׁלֵּם כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר:

פרק ג

א מִי שֶׁהָיְתָה לוֹ קַרְקַע תַּחַת יַד אֶחָד אוֹ שֶׁהָיוּ לוֹ מִטַּלְטְלִין פִּקָּדוֹן וְרָצָה לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ לְדוֹן עִם זֶה וּלְהוֹצִיא הַקַּרְקַע אוֹ הַפִּקָּדוֹן מִתַּחַת יָדוֹ הֲרֵי זֶה כּוֹתֵב לוֹ הַרְשָׁאָה וְצָרִיךְ לִקְנוֹת מִיָּדוֹ שֶׁהַרְשָׁהוּ וְאוֹמֵר לוֹ דּוֹן וּזְכֵה וְהוֹצֵא לְעַצְמְךָ וְכַיּוֹצֵא בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ. וְאִם לֹא כָּתַב לוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לָדוּן עִמּוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ אֵין אַתָּה בַּעַל דִּינִי. וְאַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב לוֹ כֵּן אֵינוֹ אֶלָּא שָׁלִיחַ וְכָל מַה שֶּׁיִּזְכֶּה בּוֹ הֲרֵי הוּא שֶׁל מְשַׁלְּחוֹ. וְכָל הַהוֹצָאוֹת שֶׁיּוֹצִיא הַשָּׁלִיחַ עַל דִּין זֶה שֶׁהַרְשָׁה הֲרֵי הַמְשַׁלֵּחַ חַיָּב בָּהֶן. שֶׁכָּךְ כּוֹתְבִין בָּהַרְשָׁאָה כָּל שֶׁתּוֹצִיא בְּדִין זֶה עָלַי לְשַׁלְּמוֹ:

ב הִקְנָה לָזֶה שֶׁהַרְשָׁה שְׁלִישׁ אוֹ רְבִיעַ מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ בְּיַד חֲבֵרוֹ הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה דִּין עַל הַכֹּל הוֹאִיל וְדָן עַל חֶלְקוֹ וַהֲרֵי הוּא בַּעַל דִּינוֹ בְּחֶלְקוֹ דָּן עַל הַכֹּל:

ג אֶחָד מִן הָאַחִים שֶׁלֹּא חָלְקוּ אוֹ מִן הַשֻּׁתָּפִין שֶׁבָּא לִתְבֹּעַ תּוֹבֵעַ עַל הַכֹּל. הוֹאִיל וְיֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּזֶה הַמָּמוֹן אֵין צָרִיךְ הַרְשָׁאָה מִשְּׁאָר שֻׁתָּפִין. וְאֵין הַשֻּׁתָּף הָאַחֵר יָכוֹל לוֹמַר לְשֻׁתָּפוֹ שֶׁדַּן אִלּוּ הָיִיתִי אֲנִי שָׁם הָיִיתִי תּוֹבֵעַ טְעָנוֹת אֲחֵרוֹת וּמְחַיֵּב בַּעַל דִּינִי. שֶׁהֲרֵי אוֹמֵר לוֹ לָמָּה לֹא בָאתָ לִתְבֹּעַ גַּם אַתָּה. לְפִיכָךְ אִם הָיָה בְּמִדִּינָה אַחֶרֶת יֵשׁ לוֹ לַחֲזוֹר עַל בַּעַל הַדִּין וְלָדוּן עִמּוֹ וְלוֹמַר לוֹ אֲנִי אֵינִי מוֹדֶה בְּכָל מַה שֶּׁטָּעַן שֻׁתָּף שֶׁלִּי. לְפִיכָךְ יֵשׁ לַנִּתְבָּע לְעַכֵּב וְלוֹמַר

לָזֶה אוֹ דִּין עִמִּי בְּחֶלְקְךָ אוֹ הָבֵא הַרְשָׁאָה שֶׁהֲרֵי מָמוֹן שְׁנֵיכֶם בְּיָדִי וּשְׁנֵיכֶם בַּעֲלֵי דִינִי וּלְמָחָר יָבוֹא אָחִיךָ אוֹ שֻׁתָּפְךָ וְיִתְבַּע גַּם הוּא:

ד הַבַּעַל בְּנִכְסֵי אִשְׁתּוֹ צָרִיךְ הַרְשָׁאָה. וְאִם יֵשׁ פֵּרוֹת בַּקַּרְקַע מִתּוֹךְ שֶׁיֵּשׁ לָדוּן עַל הַפֵּרוֹת שֶׁהֲרֵי הֵן שֶׁלּוֹ דָּן עַל הָעִקָּר וְאֵין צָרִיךְ הַרְשָׁאָה מֵאִשְׁתּוֹ שֶׁאִם אֵין לוֹ קַרְקַע אֵין לוֹ פֵּרוֹת:

ה מִי שֶׁהָיָה לוֹ בְּיַד חֲבֵרוֹ פִּקָּדוֹן אוֹ מִלְוֶה בֵּין בְּמַטְלְטְלִין בֵּין מָעוֹת וְעָשָׂה שָׁלִיחַ בְּעֵדִים לַהֲבִיאָן לוֹ הָרְשׁוּת בְּיַד זֶה שֶׁהֵם אֶצְלוֹ אִם רָצָה לִתֵּן נִפְטָר וְאֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן שֶׁהֲרֵי נָתַן לִשְׁלוּחוֹ. וְאִם לֹא רָצָה לִתֵּן אֵינוֹ נוֹתֵן שֶׁאֵין זֶה בַּעַל דִּינוֹ עַד שֶׁיָּבוֹא בְּהַרְשָׁאָה עַל הַפִּקָּדוֹן. וְכָל הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה הֲרֵי הוּא בִּכְלַל הַנֶּאֱמָר בָּהֶן (יחזקאל יח יח) "וַאֲשֶׁר לֹא טוֹב עָשָׂה בְּתוֹךְ עַמּוֹ":

ו הַתּוֹבֵעַ חֲבֵרוֹ בְּדִין בְּמַטְלְטְלִין אוֹ בְּמָעוֹת שֶׁהִפְקִיד אֶצְלוֹ וְכָפַר בּוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְכָתֹּב הַרְשָׁאָה עָלָיו שֶׁנִּמְצָא זֶה כְּמְשַׁקֵּר שֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ הַרְשִׁיתִיךָ לְטַל מַה שֶּׁיֵּשׁ לִי בְּיַד פְּלוֹנִי וּכְבָר אָמַר פְּלוֹנִי שֶׁאֵין לוֹ אֶצְלוֹ כְּלוּם. וְכֵן מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב לוֹ חֲבֵרוֹ שְׁבוּעָה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַרְשׁוֹת אַחֵר עָלָיו לְהַשְׁבִּיעוֹ שֶׁאֵין שָׁם דָּבָר שֶׁיִּקְנֶה לוֹ וְאֵין אָדָם מַרְשֶׁה עַל תְּבִיעַת דְּבָרִים שֶׁאֵין הַדְּבָרִים נִקְנִין אֶלָּא עַל תְּבִיעַת הַמָּמוֹן:

ז מִי שֶׁהָיוּ לוֹ מָעוֹת פִּקָּדוֹן בְּיַד אַחֵר וְרָצָה לְהַרְשׁוֹת שָׁלִיחַ לַהֲבִיאָן אֵין הַקִּנְיָן מֵיָּדוֹ מוֹעִיל בָּזֶה שֶׁאֵין הַמַּטְבֵּעַ נִקְנֶה בַּחֲלִיפִין. אֶלָּא כֵּיצַד עוֹשֶׂה. נוֹתֵן לוֹ קַרְקַע כָּל שֶׁהוּ וּמַקְנֶה לוֹ הַמָּעוֹת עַל גַּבֵּהּ כְּדֵי לְהוֹצִיאָן בְּהַרְשָׁאָה זוֹ וְהוֹלֵךְ וְדָן עִמּוֹ וּמוֹצִיאָן. הָיְתָה לוֹ מִלְוֶה בְּיַד אַחֵר אֵינוֹ יָכוֹל לִכְתֹּב הַרְשָׁאָה עָלֶיהָ וַאֲפִלּוּ הָיָה הַחוֹב בִּשְׁטָר מִפְּנֵי שֶׁהַמִּלְוֶה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה וְאֵין אָדָם מַקְנֶה לַחֲבֵרוֹ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ בָּעוֹלָם. וְאֵין לוֹ דֶּרֶךְ שֶׁיַּקְנֶה אָדָם חוֹב בְּהּ אֶלָּא בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן וְהוּא דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ טַעַם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אוֹ בְּהַקְנָיַת שְׁטַר הַחוֹב עַצְמוֹ בִּכְתִיבָה וּמְסִירָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַקְנֶה הַשִּׁעְבּוּד שֶׁבּוֹ. זֶהוּ הַדִּין שֶׁיֵּרָאֶה לִי מִן הַגְּמָרָא. אֲבָל הַגְּאוֹנִים תִּקְּנוּ שֶׁכּוֹתְבִין הַרְשָׁאָה אַף עַל הַמִּלְוֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטֹּל כָּל אֶחָד מָמוֹן חֲבֵרוֹ וְיֵלֵךְ לוֹ לִמְדִינָה אַחֶרֶת. וְעוֹד תִּקְּנוּ שֶׁאִם הִרְשָׁהוּ לִטֹּל מָעוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּיַד חֲבֵרוֹ אוֹ לְתִבְעַ מִמֶּנּוּ הַלְוָאָה וְלֹא הָיְתָה לַמַּקְנֶה קַרְקַע מַקְנֵהוּ אַרְבַּע אַמּוֹת מֵחֶלְקוֹ שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמַקְנֶה לוֹ הַמָּעוֹת עַל גַּבָּן. וּדְבָרִים אֵלּוּ דְּבָרִים קַלִּים הֵן עַד מְאֹד וּרְעוּעִים שֶׁזֶּה מִי יֹאמַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַאֲפִלּוּ הוּא רָאוּי אֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ. וְהַגְּאוֹנִים עַצְמָן שֶׁתִּקְּנוּ תַּקָּנָה זוֹ אָמְרוּ שֶׁאֵין אוֹמְרִין יִקֹּב הַדִּין אֶת הֶהָר וְאֵינָהּ אֶלָּא כְּדֵי לְאַיֵּם עַל הַנִּתְבָּע. אִם רָצָה לָדוּן וְלִתֵּן בְּהַרְשָׁאָה זוֹ נִפְטָר. וְלָמָּה יִפָּטֵר שֶׁאֵין זֶה הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה זוֹ הָרְעוּעָה פָּחוֹת מִשְּׁלִיחַ שֶׁעָשָׂהוּ בְּעֵדִים. אֲבָל אִם לֹא יִרְצֶה הַנִּתְבָּע לָדוּן עִמּוֹ אֵין כּוֹפִין לִתֵּן לוֹ וְלֹא לְהַשְׁבִּיעַ עַד שֶׁיָּבוֹא בַּעַל דִּינוֹ. וְכֵן הוֹרוּ שֶׁאִם הָיְתָה לוֹ מִלְוֶה אֵצֶל חֲבֵרוֹ בֵּין בִּשְׁטָר בֵּין בְּעֵדֵי קִנְיָן אַף עַל פִּי שֶׁכָּפַר בָּהּ

בְּבֵית דִּין כּוֹתְבִין עָלָיו הַרְשָׁאָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּפִירַת שִׁעְבּוּד קַרְקַע. אֲבָל אִם מִלְוָה עַל פֶּה הִיא שֶׁכָּפַר בָּהּ לֹא תִּקְנוּ שֶׁיִּכְתְּבוּ עָלֶיהָ הַרְשָׁאָה:

ח מִי שֶׁהִרְשָׁה לְאֶחָד וְרָצָה לְבַטֵּל הַשִּׁלּוּחִים וּלְהַרְשׁוֹת לְאַחֵר הֲרֵי זֶה מְבַטֵּל. וְאֵין לַמֻּרְשֶׁה לִכְתֹּב הַרְשָׁאָה לְאַחֵר שֶׁזֶּה אוֹמֵר אֵין רְצוֹנִי שֶׁיִּהְיֶה פִּקָּדוֹנִי בְּיַד אַחֵר. לְפִיכָךְ אִם הִתְנָה עָלָיו שֶׁיִּרְשֶׁה הוּא לְאַחֵר וְאַחֵר לְאַחֵר הֲרֵי הַשְּׁלִישִׁי כּוֹתֵב הַרְשָׁאָה לַשֵּׁנִי וְשֵׁנִי לַשְּׁלִישִׁי הַכֹּל לְפִי תְּנָאוֹ:

ט הַבָּא בְּהַרְשָׁאָה שֶׁמְּחַל לְזֶה הַנִּתְבָּע אוֹ שֶׁמָּכַר לוֹ אוֹ שֶׁמְּחַל לוֹ עַל הַשְּׁבוּעָה אוֹ שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ פְּשָׁרָה לֹא עָשָׂה כְּלוּם שֶׁהֲרֵי אוֹמֵר לוֹ לְתַקֵּן שִׁלַּחְתִּיךָ וְלֹא לְעַוֵּת. לְפִיכָךְ אִם הִתְנָה עִמּוֹ בֵּין לְתַקֵּן בֵּין לְעַוֵּת אֲפִלּוּ מָחַל לוֹ עַל הַכֹּל הֲרֵי זֶה מָחוּל:

י רְאוּבֵן שֶׁבָּא בְּהַרְשָׁאָה וְתָבַע שִׁמְעוֹן אֵין שִׁמְעוֹן יָכוֹל לְדָחוֹתוֹ וְלוֹמַר לוֹ שְׁמָא הַמְשַׁלֵּחַ אוֹתְךָ הִרְשָׁה אַחֵר וּבִטֵּל שְׁלִיחוּתְךָ שֶׁהֲרֵי רְאוּבֵן אוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי הַפִּקָּדוֹן שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ וְזוֹ הַרְשָׁאָתִי תְּהִי אֶצְלְךָ. וְאִם הַמַּפְקִיד הִרְשָׁה אַחֵר הוּא הִפְסִיד עַל עַצְמוֹ וְשִׁמְעוֹן פָּטוּר שֶׁהֲרֵי בְּהַרְשָׁאָתוֹ נָתַן:

יא רְאוּבֵן שֶׁבָּא בְּהַרְשָׁאַת שִׁמְעוֹן וְתָבַע לֵוִי וְאָמַר לֵוִי לֹא הָיוּ דְּבָרִים מֵעוֹלָם אֲבָל יִשָּׁבַע שִׁמְעוֹן וְיִטֹּל מוֹצִיאִין הַמָּמוֹן מִיַּד לֵוִי וְיִהְיֶה מֻנָּח בְּבֵית דִּין עַד שֶׁיָּבוֹא שִׁמְעוֹן וְיִשָּׁבַע וְיִטֹּל. וְכֵן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁתּוֹלֶה לֵוִי בְּשִׁמְעוֹן יָדוּן רְאוּבֵן וְיִהְיֶה הַמָּמוֹן מֻנָּח בְּבֵית דִּין עַד שֶׁיָּבוֹא שִׁמְעוֹן וְיִשָּׁאֵל. וְיֵשׁ לִרְאוּבֵן לְהַחֲרִים עַל מִי שֶׁטּוֹעֵן טַעֲנַת שֶׁקֶר כְּדֵי לְעַכֵּב הַמָּמוֹן וּלְאַחֲרוֹ. נִתְחַיֵּב לֵוִי שְׁבוּעָה אֵינוֹ יָכוֹל לְעַכֵּב וְלוֹמַר לוֹ אֵינִי נִשְׁבָּע עַד שֶׁאַחֲרִים בְּפָנַי שִׁמְעוֹן עַל מִי שֶׁטּוֹעֵן עָלַי שֶׁקֶר שֶׁאֵין זֶה הֶחֳרֵם אֶלָּא תַּקָּנָה קַלָּה שֶׁתִּקְּנוּ הַגְּאוֹנִים הָאַחֲרוֹנִים כְּדֵי שֶׁיְּכוּנוּ בַּעֲלֵי דִינִין טַעֲנוֹתֵיהֶן וְאֵין מְעַכְּבִין שְׁבוּעָתוֹ שֶׁל זֶה מִפְּנֵי תַּקָּנָה זוֹ הַקַּלָּה:

פרק ד

א כְּשֶׁיִּרְצוּ הַשֻּׁתָּפִין לְהִשְׁתַּתֵּף בְּמָה יִקָּנֶה כָּל אֶחָד מֵהֶן מָמוֹן חֲבֵרוֹ לְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ. אִם בְּמָעוֹת נִשְׁתַּתְּפוּ יָבִיא זֶה מְעוֹתָיו וְיָבִיא זֶה מְעוֹתָיו וְיִטְּלוּ אוֹתָן לְכִיס אֶחָד וְיִגְבְּיהוּ אֶת הַכִּיס שְׁנֵיהֶם. אֲבָל אִם כָּתְבוּ שְׁטָר וְהֵעִידוּ עֵדִים אַף עַל פִּי שֶׁקִּנּוּ מִיַּד שְׁנֵיהֶם שֶׁיָּבִיא זֶה מֵאָה וְזֶה מֵאָה וְיִשְׁתַּתְּפוּ בָּהֶן לֹא קָנוּ וַעֲדַיִן לֹא נַעֲשׂוּ שֻׁתָּפִין. שֶׁאֵין הַמַּטְבֵּעַ נִקְנֶה בַּחֲלִיפִין. לְפִיכָךְ אִם נִשְׁתַּתְּפוּ בִּשְׂאָר הַמִּטַּלְטְלִין כֵּיוָן שֶׁקָּנוּ מִיָּדָם שֶׁיָּבִיא זֶה חֶבְיוֹתוֹ שֶׁל יַיִן וְזֶה כַּדּוֹ שֶׁל דְּבַשׁ וַהֲרֵי נִשְׁתַּתְּפוּ בָּהֶן נַעֲשׂוּ שֻׁתָּפִין בָּהֶן. וְכֵן אִם עֵרְבוּ פֵּרוֹתֵיהֶן אוֹ שֶׁשָּׁכְרוּ מָקוֹם בְּשֻׁתָּפוּת וְהִנִּיחַ זֶה כַּדּוֹ וְזֶה חֶבְיוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ בָּהֶן הֲרֵי אֵלּוּ שֻׁתָּפִין. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר

בְּכָל הַדְּרָכִים שֶׁקּוֹנֶה הַלּוֹקֵחַ בְּאוֹתָן הַדְּרָכִים עַצְמָן קוֹנִין הַשֻּׁתָּפִין זֶה מִזֶּה הַמָּמוֹן הַמֻּטָּל בֵּינֵיהֶם לְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ׃

ב הָאֻמָּנִין שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ בְּאֻמָּנוּת אַף עַל פִּי שֶׁקָּנוּ מִיָּדָם אֵינָן שֻׁתָּפִין. כֵּיצַד שְׁנֵי חַיָּטִים אוֹ שְׁנֵי אוֹרְגִים שֶׁהִתְנוּ בֵּינֵיהֶם שֶׁכָּל שֶׁיִּקַּח זֶה וְזֶה בִּמְלַאכְתּוֹ יִהְיֶה בֵּינֵיהֶן בְּשָׁוֶה אֵין כָּאן שֻׁתָּפוּת כְּלָל שֶׁאֵין אָדָם מַקְנֶה לַחֲבֵרוֹ דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. אֲבָל אִם הָיוּ לוֹקְחִין הַבְּגָדִים בְּמָמוֹן עַצְמָן וְתוֹפְרִין אוֹתָן וּמוֹכְרִין וְלוֹקְחִין הַשְׁתִּי וְהָעֵרֶב מִמַּעוֹתֵיהֶן וְאוֹרְגִים וּמוֹכְרִין וְנִשְׁתַּתְּפוּ בַּמָּעוֹת שֶׁלּוֹקְחִין בּוֹ הֲרֵי אֵלּוּ שֻׁתָּפִין וְכָל מַה שֶּׁיְּרוִיחוּ בִּשְׂכַר מְלַאכְתָּן וּבְמַשְׂאָן וּבְמַתָּנָן הֲרֵי אֵלּוּ לָאֶמְצַע׃

ג הַשֻּׁתָּפִין שֶׁהִטִּילוּ לְכִיס זֶה מָנֶה וְזֶה מָאתַיִם וְזֶה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְנִתְעַסְּקוּ כֻּלָּן בַּמָּמוֹן וּפָחֲתוּ אוֹ הוֹתִירוּ הַשָּׂכָר אוֹ הַפְּחָת בֵּינֵיהֶם בְּשָׁוֶה לְפִי מְנָיָנָם וְלֹא לְפִי הַמָּעוֹת. וַאֲפִלּוּ לָקְחוּ שׁוֹר לִטְבִיחָה שֶׁאִלּוּ טָבְחוּהוּ הָיָה נוֹטֵל כָּל אֶחָד מִבְּשָׂרוֹ כְּפִי מְעוֹתָיו אִם מְכָרוּהוּ חַי וּפָחֲתוּ אוֹ הוֹתִירוּ הַשָּׂכָר אוֹ הַפְּחָת לָאֶמְצַע. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁנִּשְׁאוּ וְנָתְנוּ בַּמָּעוֹת שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ בָּהֶן אֲבָל אִם הַמָּעוֹת קַיָּמִין וַעֲדַיִן לֹא הוֹצִיאוּ אוֹתָן וּפָחֲתוּ אוֹ הוֹתִירוּ מֻחֲמֶת הַמַּטְבֵּעַ שֶׁשִּׁנָּה הַמֶּלֶךְ אוֹ אַנְשֵׁי הַמְּדִינָה חוֹלְקִין הַשָּׂכָר אוֹ הַהֶפְסֵד לְפִי הַמָּעוֹת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּסָתָם אֲבָל אִם הִתְנוּ שֶׁיִּטֹּל בַּעַל הַמֵּאָה שִׁשָּׁה רְבָעִים מִן הַשָּׂכָר וְיִטֹּל בַּעַל הַמָּאתַיִם רְבִיעַ וְאִם נִפְחֲתוּ לֹא יִפְחֹת זֶה שֶׁיִּטֹּל שִׁשָּׁה רְבִיעֵי הַשָּׂכָר אֶלָּא רְבִיעַ הַהֶפְסֵד וַיַּפְסִיד זֶה שֵׁנוֹטֵל רְבִיעַ הַשָּׂכָר שִׁשָּׁה רְבָעִים מִן הַפְּחָת הֲרֵי אֵלּוּ חוֹלְקִין כְּפִי מַה שֶּׁהִתְנוּ. שֶׁכָּל תְּנַאי שֶׁבְּמָמוֹן קַיָּם׃

ד הַשֻּׁתָּפִין שֶׁהִתְנוּ בֵּינֵיהֶם שֶׁיַּעַמְדוּ בְּשֻׁתָּפוּת זְמַן קָצוּב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶן מְעַכֵּב עַל חֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לַחְלֹק עַד שֶׁיַּגִּיעַ הַזְּמַן אוֹ עַד שֶׁיִּכְלֶה מָמוֹן הַשֻּׁתָּפוּת וְאֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לִטֹּל חֶלְקוֹ מִן הַקֶּרֶן וְלֹא בַּשָּׂכָר עַד סוֹף הַזְּמַן. נִשְׁתַּתְּפוּ סְתָם וְלֹא קָבְעוּ לָהֶם זְמַן הֲרֵי אֵלּוּ חוֹלְקִין כָּל זְמַן שֶׁיִּרְצֶה אֶחָד מֵהֶן וְזֶה נוֹטֵל חֶלְקוֹ מִן הַסְּחוֹרָה וְזֶה נוֹטֵל חֶלְקוֹ. וְאִם לֹא הָיְתָה בְּאוֹתָהּ סְחוֹרָה דִּין חֲלוּקָה אוֹ שֶׁהָיְתָה בַּחֲלוּקָתָהּ הֶפְסֵד הֲרֵי אֵלּוּ מוֹכְרִין אוֹתָהּ וְחוֹלְקִין אֶת הַדְּמִים. הָיָה זְמַן יָדוּעַ לִמְכִירַת אוֹתָהּ סְחוֹרָה יֵשׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶן לְעַכֵּב שֶׁלֹּא יַחֲלֹקוּ עַד שֶׁתִּמָּכֵר הַסְּחוֹרָה בַּזְּמַן הַיָּדוּעַ לִמְכִירָתָהּ. וְאֵין אֶחָד נוֹטֵל מִן הַקֶּרֶן וְלֹא מִן הָרֶוַח עַד זְמַן הַחֲלוּקָה אֶלָּא אִם הִתְנוּ בֵּינֵיהֶם. הָיָה לָהֶם חוֹב אֵצֶל אֲחֵרִים אֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר לַחֲבֵרוֹ לֹא נַחְלֹק עַד שֶׁנִּגְבֶּה כָּל חוֹב שֶׁיֵּשׁ לָנוּ אֶלָּא חוֹלְקִין וּכְשֶׁיִּפָּרְעוּ הַחוֹבוֹת יִטֹּל כָּל אֶחָד חֶלְקוֹ. הָיָה עָלֵיהֶן חוֹב לְאַחֵר אִם אֵינָן אַחְרָאִין זֶה לָזֶה חוֹלְקִין וְלִכְשֶׁיַּגִּיעַ זְמַן הַחוֹב לְפָרְעוֹ יִתֵּן כָּל אֶחָד חֶלְקוֹ. וְאִם הֵן אַחְרָאִים כָּל אֶחָד מֵהֶן מְעַכֵּב לַחְלֹק עַד שֶׁיַּגִּיעַ זְמַן הַשֶּׁטֶר וְיִפָּרְעוּ הַחוֹב. וְלָמָּה מְעַכֵּב שֶׁהֲרֵי חֲבֵרוֹ אוֹמֵר לוֹ הוֹאִיל וְכָל אֶחָד מִמֶּנּוּ חַיָּב

לְשַׁלֵּם כָּל הַשֶּׂטֶר נִשְׂא וְנִתַּן בְּדָמִים אֵלּוּ עַד שֶׁיַּגִּיעַ הַזְּמַן. אָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ נַחְלֹק וְטל אַתָּה דָּמִים כְּנֶגֶד כָּל הַשֶּׂטֶר וַעֲשֵׂה מֵהֶן סְחוֹרָה לְעַצְמְךָ וּתְשַׁלֵּם כָּל הַשֶּׂטֶר בִּזְמַנּוֹ יֵשׁ לוֹ לְעַכֵּב עָדַיִן וְלוֹמַר לוֹ שֶׁמָּא נַפְסִיד וְהַשְּׁנַיִם יוֹתֵר מַרְוִיחִין מִן הָאֶחָד:

ה הַנּוֹתֵן מָעוֹת לַחֲבֵרוֹ לֵילֵךְ לְמְדִינָה פְּלוֹנִית לִסְחוֹרָה אוֹ לִקְנוֹת לוֹ פֵּרוֹת לִסְחוֹרָה אוֹ לֵישֵׁב בּוֹ בַּחֲנוּת אֵינוֹ יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ וּלְהַחְזִיר הַמָּמוֹן מִיָּד הַשֻּׁתָּף עַד שֶׁיֵּלֵךְ לַמָּקוֹם שֶׁהִתְנוּ וְיַחְזֹר אוֹ עַד שֶׁיִּקְנוּ אוֹתָן הַפֵּרוֹת וְיִמְכֹּר אוֹ עַד שֶׁיֵּשֵׁב בַּחֲנוּת שֶׁזֶּה כְּמִי שֶׁקִּבֵּל זְמַן הוּא:

פרק ה

א הַמִּשְׁתַּתֵּף עִם חֲבֵרוֹ בִּסְתָם לֹא יִשְׁנֶה מִמִּנְהַג הַמְּדִינָה בְּאוֹתָהּ הַסְּחוֹרָה. וְלֹא יֵלֵךְ לְמָקוֹם אַחֵר וְלֹא יִשְׁתַּתֵּף בָּהּ עִם אֲחֵרִים וְלֹא יִתְעַסֵּק בִּסְחוֹרָה אַחֶרֶת וְלֹא יִמְכֹּר בְּהַקְפָּה אֶלָּא דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִמָּכֵר תָּמִיד בְּהַקְפָּה וְלֹא יַפְקִיד בְּיַד אֲחֵרִים אֶלָּא אִם כֵּן הִתְנוּ בַּתְּחִלָּה אוֹ שֶׁעָשָׂה מִדַּעַת חֲבֵרוֹ. עָבַר וְעָשָׂה שֶׁלֹּא מִדַּעַת חֲבֵרוֹ וְאַחַר כָּךְ הוֹדִיעוֹ וְאָמַר לוֹ עָשִׂיתִי כָּךְ וְכָךְ וְהִסְכִּים לְמַעֲשָׂיו הֲרֵי זֶה פָּטוּר. וְאֵין כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ צְרִיכִין קִנְיָן אֶלָּא בִּדְבָרִים בְּלָבַד:

ב אֶחָד מִן הַשֻּׁתָּפִין שֶׁעָבַר וּמָכַר בְּהַקְפָּה אוֹ פֵּרֵשׁ בַּיִּם אוֹ הָלַךְ לְמָקוֹם אַחֵר אוֹ שֶׁנִּשְׂא וְנָתַן בְּסְחוֹרָה אַחֶרֶת. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים כָּל פְּחָת שֶׁיָּבוֹא מֵחֲמַת שֶׁעָבַר חַיָּב לְשַׁלֵּם לְבַדּוֹ וְאִם הָיָה שָׁם שָׂכָר הַשָּׂכָר לָאֶמְצַע כְּמוֹ שֶׁהִתְנוּ בֵּינֵיהֶם בַּשָּׂכָר. לְפִיכָךְ הַנּוֹתֵן מָעוֹת לַחֲבֵרוֹ בְּתוֹרַת שֻׁתָּפוּת לִקַּח בָּהֶן חִטִּים לִסְחוֹרָה וְהָלַךְ וְקָנָה שְׂעוֹרִים אוֹ שֶׁנָּתַן לוֹ מָעוֹת לִקְנוֹת שְׂעוֹרִים וְקָנָה חִטִּים. אִם פָּחֲתוּ פָּחֲתוּ לְזֶה שֶׁעָבַר וְאִם הוֹתִירוּ הוֹתִירוּ לָאֶמְצַע. וְכֵן אִם הָלַךְ וְנִשְׁתַּתֵּף עִם אַחֵר בְּמָמוֹן הַשֻּׁתָּפוּת אִם הִפְסִיד הִפְסִיד לְעַצְמוֹ וְאִם נִשְׁתַּכֵּר הַשָּׂכָר לָאֶמְצַע. אֲבָל אִם נִשְׁתַּתֵּף עִם אַחֵר בַּמָּמוֹן עַצְמוֹ אִם פִּחֵת פִּחֵת לְעַצְמוֹ וְאִם הִרְוִיחַ הִרְוִיחַ לְעַצְמוֹ. וְאִם הִתְנוּ בֵּינֵיהֶן הַכֹּל לְפִי הַתְּנַאי:

ג הַנּוֹתֵן מָעוֹת לַחֲבֵרוֹ לִקַּח בָּהֶן פֵּרוֹת לְמַחֲצִית שָׂכָר רַשַּׁאי לִקַּח לְעַצְמוֹ מֵאוֹתוֹ הַמִּין. וּכְשֶׁהוּא מוֹכֵר לֹא יִמְכֹּר שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד אֶלָּא מוֹכֵר אֵלּוּ בִּפְנֵי עַצְמָן וְאֵלּוּ בִּפְנֵי עַצְמָן]. וְלֹא יִקַּח לְעַצְמוֹ חִטִּים וְלַחֲבֵרוֹ שְׂעוֹרִים אֶלָּא בְּכֻלָּן חִטִּים אוֹ בְּכֻלָּן שְׂעוֹרִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ מָעוֹת שְׁנֵיהֶם שָׁוִין בַּחֲבָלָה:

ד אֶחָד מִן הַשֻּׁתָּפִין שֶׁאָמַר נוֹלִיךְ הַסְּחוֹרָה לְמָקוֹם פְּלוֹנִי שֶׁהִיא בְּיוֹקֶר וְנִמְכֹּר שָׁם אַף עַל פִּי שֶׁקִּבֵּל עָלָיו כָּל אֹנֶס אוֹ כָּל פְּחָת שֶׁיָּבוֹא הֲרֵי חֲבֵרוֹ מְעַכֵּב עָלָיו שֶׁהֲרֵי אוֹמֵר לוֹ אֵין רְצוֹנִי שֶׁאֵתֵּן מָעוֹת שֶׁבְּיָדִי וְאֶהְיֶה רוֹדֵף אַחֲרֶיךָ לַדִּין לְהוֹצִיא מִמְּךָ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ה אֶחָד מִן הַשֻּׁתָּפִין שֶׁבָּא לְיַשֵּׁן אֶת הַפֵּרוֹת עַד זְמַן הַיְּדוּעַ אֵין חֲבֵרוֹ מְעַכֵּב עָלָיו. וְאִם אֵין זְמַן לְאוֹתָן פֵּרוֹת חֲבֵרוֹ מְעַכֵּב עָלָיו:

ו שֻׁתָּפִין שֶׁשָּׁמוּ פֵּרוֹתֵיהֶן וְנִשְׁתַּתְּפוּ בָּהֶן יֵשׁ לָהֶן הוֹנָיָה זֶה עַל זֶה. עֵרְבוּ פֵּרוֹת בְּלֹא שׁוּמָא וּמְכָרוּם וְנָשְׂאוּ וְנָתְנוּ בִּדְמֵיהֶן הֲרֵי אֵלּוּ מְחַשְּׁבִין אֶת הַפֵּרוֹת כַּמָּה הָיוּ שָׁוִין בְּעֵת שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ וּמְחַשְּׁבִין אֶת הַשָּׂכָר אוֹ הַהֶפְסֵד:

ז שֻׁתָּפִין שֶׁמָּחֲלוּ לָהֶם מוֹכְסִין מָחֲלוּ לָאֶמְצַע. וְאִם אָמְרוּ מְשׁוּם פְּלוֹנִי מָחַלְנוּ מַה שֶּׁמָּחֲלוּ מָחֲלוּ לוֹ. הָיוּ בָּאִין בַּדֶּרֶךְ וְעָמְדוּ עֲלֵיהֶן לִסְטִים וְנָזְלוּ אֶת הַשַּׂיָּרָא וְהִצִּיל אֶחָד מִן הַשֻּׁתָּפִין הִצִּיל לָאֶמְצַע (אֲפִלּוּ אֵין יְכוֹלִים חֲבֵרָיו לְהַצִּיל דְּלָא פְּלַג כֵּיוָן דְּלָא אָמַר כְּלוּם). וְאִם אָמַר לְעַצְמִי אֲנִי מַצִּיל (אִם יְכוֹלִים לְהַצִּיל הִצִּיל עַד כְּדֵי חֶלְקוֹ לְעַצְמוֹ וְהַיּוֹתֵר שֻׁלְּהֶם וְאִם אֵין יְכוֹלִין לְהַצִּיל) הִצִּיל לְעַצְמוֹ:

ח דָּבָר הַיָּדוּעַ לִשְׁנֵי שֻׁתָּפִין אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בִּרְשׁוּת אֶחָד מֵהֶן אֵינוֹ יוֹצֵא מֵחֶזְקָתוֹ שֶׁל שְׁנֵי כָּל יְמֵי הַשֻּׁתָּפוּת וְאֵינוֹ יָכוֹל לִטְעֹן שֶׁלְּקָחוֹ מִמֶּנּוּ אוֹ שֶׁנָּתְנוֹ לוֹ בְּמַתָּנָה וְנֹאמַר לָאַחֵר שֶׁהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה אֶלָּא הֲרֵי הוּא בְּחֶזְקַת שְׁנֵיהֶם עַד שֶׁיָּבִיא הָאַחֵר רְאָיָה:

ט אֶחָד מִן הַשֻּׁתָּפִין שֶׁבָּא לַחֲלֹק שֶׁלֹּא מִדַּעַת חֲבֵרוֹ חוֹלֵק בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה וַאֲפִלּוּ הֵן הֶדְיוֹטוֹת וּבִלְבַד שֶׁיִּהוּ נֶאֱמָנִין וְיוֹדְעִין בְּשׁוּמָא. וְאִם חָלַק לָהּ בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה לֹא עָשָׂה כְּלוּם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁחָלְקוּ פֵּרוֹת. אֲבָל אִם הָיוּ מָעוֹת הַמָּעוֹת כַּחֲלוּקִים הֵם וְיֵשׁ לוֹ לְחַלֵּק שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בֵּית דִּין וּמִנִּיחַ חֵלֶק חֲבֵרוֹ בְּבֵית דִּין. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיוּ הַמָּעוֹת כֻּלָּן מַטְבֵּעַ אֶחָד וְשָׁוִין. אֲבָל אִם הָיוּ מִקְצָתָן חֲדָשִׁים וּמִקְצָתָן יְשָׁנִים וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם הָיוּ מִקְצָתָן יָפוֹת וּמִקְצָתָן רָעוֹת הֲרֵי הֵן כְּפֵרוֹת וְאֵין חוֹלְקִין אוֹתָם אֶלָּא בְּבֵית דִּין:

י אָסוּר לְהַשְׁתַּתֵּף עִם עַכּוּ"ם שֶׁמָּא יִתְחַיֵּב לוֹ חֲבֵרוֹ שְׁבוּעָה וְיַשְׁבִּיעוֹ בְּיִרְאָתוֹ. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ בְּמָקוֹמוֹ שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת סְחוֹרָה בְּפֵרוֹת שְׁבִיעִית [וְלֹא בִּבְכוֹרוֹת] וְלֹא בִּטְרֵפוֹת וְלֹא בִּנְבֵלוֹת וְלֹא בִּתְרוּמוֹת וְלֹא בִּשְׁקָצִים וּרְמָשִׂים. וְאִם עָבַר וְעָשָׂה הַשָּׂכָר לָאֶמְצַע. וְנִרְאֶה לִי שֶׁאִם הִפְסִיד הִפְסִיד לְעַצְמוֹ מִפְּנֵי שֶׁעָבַר:

יא אֶחָד מִן הַשֻּׁתָּפִין אוֹ מִן הַמִּתְעַסְּקִין שֶׁמֵּת בָּטְלָה הַשֻּׁתָּפוּת אוֹ הָעֵסֶק אַף עַל פִּי שֶׁהִתְנוּ לִזְמַן קָבוּעַ שֶׁכְּבָר יָצָא הַמָּמוֹן לְרְשׁוּת הַיּוֹרְשִׁים. וְכָזֶה הוֹרוּ הַגְּאוֹנִים:

פרק ו

א שְׁנַיִם שֶׁהֵן נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין בְּמָמוֹן הַשֻּׁתָּפוּת אַף עַל פִּי שֶׁהַמָּמוֹן שֶׁל אֶחָד מֵהֶן הֲרֵי זוֹ נִקְרֵאת שֻׁתָּפוּת וְאִם פָּחֲתוּ אוֹ הוֹתִירוּ הֲרֵי הוּא לָאֶמְצַע. וְיֵשׁ לָהֶם לְהַתְנוֹת בַּשָּׂכָר וּבַהֶפְסֵד כָּל מַה שֶּׁיִּרְצוּ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אֲבָל אִם הָיָה הָאֶחָד בִּלְבַד הוּא שֶׁנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּמָמוֹן הַשֻּׁתּוּף אַף עַל פִּי שֶׁהַמָּמוֹן מִשֶּׁל שְׁנֵיהֶם הֲרֵי זוֹ הַשֻּׁתָּפוּת נִקְרֵאת עֵסֶק וְזֶה הַנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן נִקְרָא

מִתְעַסֵּק שֶׁהֲרֵי הוּא לְבַדּוֹ מִתְעַסֵּק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְשֻׁתָּפוֹ שֶׁאֵינוֹ נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן נִקְרָא בַּעַל הַמָּעוֹת:

ב תִּקְּנוּ חֲכָמִים שֶׁכָּל הַנּוֹתֵן מָעוֹת לַחֲבֵרוֹ לְהִתְעַסֵּק בָּהֶן יִהְיֶה חֲצִי הַמָּמוֹן בְּתוֹרַת הַלְוָאָה וַהֲרֵי הַמִּתְעַסֵּק חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאָבַד בְּאֹנֶס וְהַחֲצִי הָאַחֵר בְּתוֹרַת פִּקָּדוֹן וַהֲרֵי הוּא בְּאַחֲרָיוּת בַּעַל הַמָּעוֹת. וְאִם נִגְנַב אוֹ אָבַד הַחֲצִי שֶׁל פִּקָּדוֹן אֵין הַמִּתְעַסֵּק חַיָּב לְשַׁלֵּם וּלְפִיכָךְ יִהְיֶה שְׂכַר זוֹ הַחֲצִי אִם הִרְוִיחַ שֶׁל בַּעַל הַמָּעוֹת. וּלְפִי תַּקָּנָה זוֹ אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה הַשָּׂכָר אוֹ הַהֶפְסֵד שֶׁל כָּל הַמָּמוֹן לְאֶמְצַע בְּשָׁוֶה שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר כֵּן נִמְצָא בַּעַל הַמָּמוֹן נוֹטֵל שְׂכַר חֲצִי מְעוֹתָיו שֶׁהֵן פִּקָּדוֹן וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה כְּלוּם אֶלָּא זֶה הַמִּתְעַסֵּק טוֹרֵחַ לוֹ בַּחֲצִי שֶׁל פִּקָּדוֹן מִפְּנֵי מְעוֹתָיו שֶׁהַלְוָהוּ וְנִמְצָא בָּאִין לִידֵי אֲבַק רִבִּית. וְהֵיאַךְ יַעֲשׂוּ אִם רוֹצֶה לִהְיוֹת הַשָּׂכָר אוֹ הַהֶפְסֵד לְאֶמְצַע בְּשָׁוֶה יִתֵּן לַמִּתְעַסֵּק שְׂכָרוֹ שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם מִימֵי הַשֻּׁתָּפוּת כְּפוֹעֵל בָּטֵל שֶׁל אוֹתָהּ מְלָאכָה שֶׁבָּטֵל מִמֶּנָּה. וְאִם הָיָה לוֹ עֵסֶק אַחֵר כָּל שֶׁהוּא לְהִתְעַסֵּק בּוֹ עִם מְעוֹתָיו שֶׁל זֶה אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר שֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם אֶלָּא אֶפְלוּ הֶעֱלָה לוֹ דִּינָר בְּכָל יְמֵי הַשֻּׁתָּפוּת דַּיּוֹ וְאִם פָּחֲתוּ אוֹ הוֹתִירוּ יִהְיֶה לְאֶמְצַע בְּשָׁוֶה. וְכֵן אִם אָמַר לוֹ כָּל הָרֶוַח יִהְיֶה לְךָ שְׁלִישׁוֹ אוֹ עֶשְׂרִיתוֹ בִּשְׂכָרְךָ הוֹאִיל וְיֵשׁ לוֹ עֵסֶק אַחֵר הֲרֵי זֶה מֻתָּר. וְאִם הִפְסִידוּ יַפְסִיד מֻחֲצָה. וְאִם הָיָה זֶה הַמִּתְעַסֵּק אָרִיסוֹ וְהָיָה לוֹ עֵסֶק אַחֵר אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר אַחֵר כְּלָל שֶׁהָאָרִיס מְשֻׁעְבָּד הוּא לְבַעַל הַשָּׂדֶה:

ג וְעוֹד תִּקְּנוּ חֲכָמִים שֶׁכָּל הַנּוֹתֵן מָעוֹת לַחֲבֵרוֹ לְהִתְעַסֵּק בָּהֶן וּפָחֲתוּ אוֹ הוֹתִירוּ וְלֹא רָצָה לִתֵּן לוֹ שְׂכַר עֲמָלוֹ בְּכָל יוֹם וְלֹא הִתְנוּ בֵּינֵיהֶן שׁוּם תְּנַאי שֶׁיִּהְיֶה שְׂכַר הַמִּתְעַסֵּק בְּאוֹתוֹ חֲצִי שֶׁל פִּקָּדוֹן שְׁלִישׁ רֶוַח הַפִּקָּדוֹן שֶׁהוּא שְׁתוּת רֶוַח כָּל הַמָּמוֹן. לְפִיכָךְ אִם הִרְוִיחוּ יִטֹּל הַמִּתְעַסֵּק שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הָרֶוַח חֲצִי הָרֶוַח שֶׁל חֲצִי הַמָּעוֹת שֶׁהֵן מִלְוֶה וּשְׁתוּת הָרֶוַח בְּשָׂכָר שֶׁנִּתְעַסֵּק בַּפִּקָּדוֹן. נִמְצָא הַכֹּל שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הָרֶוַח. וְיִטֹּל בַּעַל הַמָּעוֹת שְׁלִישׁ הָרֶוַח. וְאִם פָּחֲתוּ יַפְסִיד הַמִּתְעַסֵּק שְׁלִישׁ הַפְּחָת שֶׁהֲרֵי הוּא חַיָּב בַּחֲצִי הַפְּחָת מִפְּנֵי שֶׁחֲצִי הַמָּעוֹת מִלְוֶה וְיֵשׁ לוֹ שְׁתוּת בִּשְׂכָרוֹ בְּאוֹתוֹ הַחֲצִי שֶׁל פִּקָּדוֹן וְנִמְצָא שֶׁנִּשְׁאַר עָלָיו מִן הַפְּחָת שְׁלִישׁוֹ וּבַעַל הַמָּעוֹת יַפְסִיד שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הַפְּחָת:

ד יֵשׁ מִי שֶׁטּוֹעֶה וְאוֹמֵר שֶׁהַנּוֹתֵן עֵסֶק סְתָם אִם יִהְיֶה שָׁם שָׂכָר יִטֹּל הַמִּתְעַסֵּק חֶצְיוֹ וְאִם הָיָה שָׁם הֶפְסֵד יַפְסִיד שְׁלִישׁ. וְאֵין הַדָּבָר כֵּן אֶלָּא אִם כֵּן הִתְנוּ עַל דָּבָר זֶה בְּפֵרוּשׁ. וְכֵן אִם הִתְנוּ שֶׁיַּפְסִיד הַמִּתְעַסֵּק מֻחֲצָה וְאִם יִהְיֶה שָׁם שָׂכָר יִטֹּל שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הָרֶוַח הֲרֵי זֶה מֻתָּר. וְכֵן אִם הִתְנוּ שֶׁאִם יִהְיֶה שָׁם שָׂכָר יִטֹּל הַמִּתְעַסֵּק תְּשִׁיעִיתוֹ וְאִם יִהְיֶה שָׁם הֶפְסֵד יַפְסִיד עֶשְׂרִיתוֹ הוֹאִיל וְהִתְנוּ שֶׁיִּהְיֶה רֶוַח הַמִּתְעַסֵּק יוֹתֵר עַל הֶפְסֵדוֹ תְּנָאוֹ קַיָּם וְתוֹסֶפֶת זוֹ כְּנֶגֶד עֲמָלוֹ. וְרַבּוֹתַי הוֹרוּ שֶׁאֵין הַתְּנַאי זֶה מוֹעִיל אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה לַמִּתְעַסֵּק עֵסֶק אַחֵר. אֲבָל אִם

אֵין לוֹ עֶסֶק אַחֵר צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא שְׂכַר הַמִּתְעַסֵּק יֶתֶר עַל הֶפְסֵדוֹ בִּשְׁתוּת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ שֶׁזֶּה דָּבָר אָסוּר הוּא וְאֵין הַתְּנַאי מוֹעִיל בּוֹ. וְלֹא יֵרָאֶה לִי זֶה:

ה הוֹרוּ רַבּוֹתַי שֶׁאִם הִתְנוּ שֶׁיִּטֹּל הַמִּתְעַסֵּק שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים מֵהַשָּׂכָר וּבַעַל הַמָּעוֹת רְבִיעַ הַשָּׂכָר נִמְצָא רְבִיעַ הַמָּעוֹת בִּלְבַד בְּתוֹרַת פִּקָּדוֹן וּשְׁלֹשָׁה רְבִיעִים בְּתוֹרַת הַלְוָאָה. לְפִיכָךְ אִם הָיָה שָׁם הֶפְסֵד יַפְסִיד הַמִּתְעַסֵּק שְׁלֹשָׁה רְבִיעֵי הֶפְסֵד פָּחוֹת שְׁלִישׁ הָרְבִיעַ וְיַפְסִיד בַּעַל הַמָּעוֹת רְבִיעַ וּשְׁלִישׁ רְבִיעַ שֶׁהוּא שְׁלִישׁ כָּל הַהֶפְסֵד. כֵּיצַד. נָתַן לוֹ מֵאָה דִּינָרִים עַל תְּנַאי זֶה וְחָסְרוּ אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים בַּעַל הַמָּעוֹת מַפְסִיד שְׁמֹנָה וְהַמִּתְעַסֵּק מְשַׁלֵּם שִׁשָּׁה עָשָׂר. וְעַל דֶּרֶךְ זוֹ לְעוֹלָם כָּל חֵלֶק שֶׁיֵּשׁ לְבַעַל הַמָּעוֹת בַּשָּׂכָר אִם יִהְיֶה שָׁם רֶוַח נוֹטֵל כְּמוֹ שֶׁהִתְנוּ וְאִם יִהְיֶה שָׁם הֶפְסֵד יַפְסִיד אוֹתוֹ הַחֵלֶק וְתוֹסֶפֶת שְׁלִישׁוֹ. נִמְצֵאתָ לָמֵד לְפִי מִדָּה זוֹ שֶׁאִם הִתְנוּ שֶׁיִּטֹּל הַמִּתְעַסֵּק רְבִיעַ הַשָּׂכָר אִם פָּחֹת לֹא יְשַׁלֵּם הַמִּתְעַסֵּק כְּלוּם שֶׁהֲרֵי רְבִיעַ הַהֶפְסֵד שֶׁהוּא חַיָּב לְשַׁלֵּם מִפְּנֵי הַמִּלְוֶה יֵשׁ לוֹ כְּנֶגְדּוֹ שְׁלִישׁ מַה שֶּׁיִּטֹּל בַּעַל הַמָּעוֹת שֶׁהוּא רְבִיעַ וְנִמְצָא זֶה כְּנֶגֶד זֶה. וְכֵן אִם הִתְנוּ עַל הַפָּחֹת וְלֹא הִזְכִּירוּ הָרֶוַח אִם פָּחֹתוּ פָּחֹת הַמִּתְעַסֵּק כְּפִי מַה שֶּׁהִתְנוּ וְאִם הוֹסִיפוּ נוֹטֵל הַמִּתְעַסֵּק כְּמוֹ אוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁהָיָה מַפְסִיד וְתוֹסֶפֶת שְׁלִישׁ מַה שֶּׁנָּטַל בַּעַל הַמָּעוֹת. כֵּיצַד. הִתְנוּ שֶׁאִם הָיָה שָׁם הֶפְסֵד יִפָּחֹת הַמִּתְעַסֵּק רְבִיעַ וְהִפְחִיתוּ מְשַׁלֵּם רְבִיעַ הַפָּחֹת וְאִם הוֹתִירוּ נוֹטֵל מֻחֲצָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁהוֹרוּ דִּבְרֵי טַעַם הֵם אִם תֵּלֵךְ עַל דֶּרֶךְ זוֹ שְׁמָא הַמִּתְעַסֵּק אָפְשָׁר שֶׁיִּפְחֹת וְיִטֹּל שָׂכָר. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ שֶׁיִּטֹּל הַמִּתְעַסֵּק אֶחָד מִשִּׁבְעָה בַּשָּׂכָר וּפָחֲתוּ נִמְצָא נוֹטֵל הַמִּתְעַסֵּק אֶחָד מִשִּׁבְעָה יָתֵר עַל זֶה הַהֶפְסֵד. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁפָּחֲתוּ שִׁבְעָה דִּינָרִים הֲרֵי הַמִּתְעַסֵּק אוֹמֵר לוֹ אֲנִי חַיָּב לְךָ דִּינָר אֶחָד כְּפִי הַתְּנַאי וְאַתָּה חַיָּב לְשַׁלֵּם לִי שְׁנַיִם שֶׁהֵן שְׁלִישׁ חֵלֶק הַפִּקָּדוֹן נִמְצָא בַּעַל הַמָּעוֹת חַיָּב לִתֵּן לוֹ דִּינָר בְּשָׂכָר שֶׁהִפְסִיד שִׁבְעָה וְאִלּוּ הִפְסִיד אַרְבָּעָה עָשָׂר הָיָה חַיָּב בַּעַל הַמָּעוֹת לִתֵּן לוֹ שְׁנֵי דִּינָרִין וְזֶה תֵּימָה גָּדוֹל וְדָבָר שֶׁאֵין הַדַּעַת סוֹבֶלֶת אוֹתוֹ וְאֵין זֶה אֶצְלִי אֶלָּא כְּמוֹ דִּבְרֵי הַחֲלוֹם. אֲבָל הַדֶּרֶךְ וְהַדִּין הָאֱמֶת שֶׁיֵּרָאֶה לִי שֶׁכָּל שֶׁיַּרְוִיחַ הַמִּתְעַסֵּק אִם יְהִיֶה שָׁם הֶפְסֵד יַפְסִיד שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הַחֵלֶק שֶׁהָיָה מַרְוִיחַ וְכֵן אִם הִתְנוּ עַל הַהֶפְסֵד וְהִרְוִיחוּ יִטֹּל כְּמוֹ אוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁהָיָה מַפְסִיד וְתוֹסֶפֶת שְׁלִישׁ חֵלֶק חֲבֵרוֹ. נִמְצֵאתָ אַתָּה אוֹמֵר לְפִי מִדָּה זוֹ שֶׁאִם הִתְנוּ שֶׁיִּטֹּל הַמִּתְעַסֵּק רְבִיעַ הַשָּׂכָר וְהִפְסִיד הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם שְׁתוּת וְאִם הִתְנוּ שֶׁיַּפְסִיד רְבִיעַ וְהִרְוִיחַ נוֹטֵל מֻחֲצָה. וְעַל דֶּרֶךְ זֶה לֹא תִמְצָא תֵּימָה וְיֵצֵא הַדִּין בְּקַו הַצֶּדֶק:

פרק ז

א הַנּוֹתֵן מָעוֹת לַחֲבֵרוֹ סְתָם לְהִתְעַסֵּק בָּהֶן אוֹ שֶׁהִתְנוּ בְּפֵרוּשׁ שֶׁיִּהְיֶה הַשָּׂכָר וְהַהֶפְסֵד בֵּינֵיהֶם בְּשָׁוֶה וְנֶאֱבַד הַמָּמוֹן יֵשׁ מִי שֶׁהוֹרָה שֶׁיְּשַׁלֵּם הַמִּתְעַסֵּק שְׁלִישׁ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ אִם אָבַד מִקְצַת הַמָּמוֹן. וְיֵרֶאה לִי שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם מֶחֱצָה שֶׁהוּא בְּתוֹרַת מִלְוֶה וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים מְשַׁלֵּם שְׁלִישׁ בַּהֶפְסֵד בְּשֶׁלֹּא הִגִּיעַ הַהֶפְסֵד לְטֹל בַּעַל הַמָּעוֹת פָּחוֹת מֵחֲצִי מָמוֹנוֹ. כֵּיצַד. רְאוּבֵן שָׁנְתַן לְשִׁמְעוֹן מֵאָה וְעֶשְׂרִים דִּינָר וְנָשָׂא וְנָתַן וּפָחַת תִּשְׁעִים הֲרֵי שִׁמְעוֹן מְשַׁלֵּם שְׁלֹשִׁים וְנִמְצָא רְאוּבֵן נוֹטֵל שִׁשִּׁים. אֲבָל פָּחַת שִׁמְעוֹן מֵאָה וַחֲמִשָּׁה אֵין אוֹמְרִים יַפְסִיד שִׁמְעוֹן חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר כֵּן נִמְצָא רְאוּבֵן נוֹטֵל חֲמִשִּׁים וּלְעוֹלָם לֹא יִטֹּל רְאוּבֵן פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים. לְפִיכָךְ שְׁטַר עֵסֶק הַיּוֹצֵא עַל הַיְתוֹמִים שֶׁהָיָה אֲבִיהֶן מִתְעַסֵּק בּוֹ נִשְׁבָּע בַּעַל הַשְּׁטָר וְגוֹבֶה מֶחֱצָה שֶׁהוּא בְּתוֹרַת מִלְוֶה אַף עַל פִּי שֶׁלְּעוֹלָם טוֹעֲנִין לַיְּוֹרְשׁ. הִנֵּה לָמַדְתָּ שֶׁאֵינוֹ נוֹטֵל לְעוֹלָם פָּחוֹת מִמֶּחֱצָה. וְלָמָּה אֲנִי אוֹמֵר שֶׁאֵין פּוֹחֲתִין לוֹ כָּאן כְּנֶגֶד שְׁכָרוֹ שֶׁנִּתְעַסֵּק בְּפִקָּדוֹן. שֶׁהֲרֵי אָבַד כָּל הַחֵצִי שֶׁל פִּקָּדוֹן וְלֹא נִשְׁאַר כָּאן פִּקָּדוֹן כְּלָל שֶׁנֹּאמַר אִם לֹא יִטֹּל שְׂכָרוֹ יֵרָאֶה כִּרְבִית שֶׁהֲרֵי חֲצִי הַמִּלְוֶה בִּלְבַד נוֹטֵל. וְכֵן אִם הִתְנוּ שֶׁיִּטֹּל הַמִּתְעַסֵּק רְבִיעַ הַשָּׂכָר וְאָבַד הַמָּמוֹן כֻּלּוֹ מְשַׁלֵּם הָרְבִיעַ כֻּלּוֹ שֶׁהוּא בְּתוֹרַת מִלְוֶה אֲבָל אִם נִשְׁאַר מִן הַמָּמוֹן מְעַט כְּדֵי שֶׁאִם תּוֹסִיף עַל אוֹתוֹ הַמְעַט שְׁתוּת הַהֶפְסֵד שֶׁפָּחֲתוּ יָבוֹא הַכֹּל רְבִיעַ הַמָּמוֹן אוֹ יֶתֶר הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם שְׁתוּת בִּלְבַד מִן הַטַּעַם שֶׁכָּבָר בֵּאַרְנוּ׃

ב הַמִּתְעַסֵּק שֶׁהִפְסִיד וְחָזַר וְטָרַח עַד שֶׁהֶחֱרִיחַ אֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר לְבַעַל הַמָּעוֹת בּוֹא וְנַחְשֹׁב הַהֶפְסֵד שֶׁהִפְסַדְנוּ תְּחִלָּה וְתַפְסִיד שְׁנֵי שְׁלִישִׁים וְנַחְשֹׁב הָרֶוַח שֶׁהֶחֱרַחְנוּ בָּאַחֲרוֹנָה וְתִטֹּל שְׁלִישׁ אֶלָּא מְחַשֵּׁב בָּאַחֲרוֹנָה בִּלְבַד עַל הָרֶוַח אוֹ עַל הַהֶפְסֵד וְאֵין לוֹ אֶלָּא בָּרֶוַח שֶׁהוֹסִיף עַל הַקֶּרֶן׃

ג נָתַן לוֹ מָאתַיִם יְרִיעוֹת בְּמָאתַיִם דִּינָרִים בְּעֵסֶק וּכְתָבָן שְׁנֵי שְׁטָרוֹת מֵאָה בְּכָל שְׁטָר מְחַשֵּׁב לוֹ עַל כָּל שְׁטָר בִּפְנֵי עַצְמוֹ וּבַעַל הַמָּעוֹת הוּא שֶׁהִפְסִיד עַל עַצְמוֹ. נָתַן לוֹ מֵאָה יְרִיעוֹת בְּמֵאָה דִּינָרִים וְחָזַר וְנָתַן לוֹ בָּעֵסֶק אַחֵר מֵאָה חֲבִיוֹת שֶׁל יַיִן בְּמֵאָה דִּינָרִין וְכָתַב לוֹ שְׁטַר עֵסֶק בְּמָאתַיִם דִּינָרִין אֵינוֹ מְחַשֵּׁב לוֹ אֶלָּא בִּשְׁטָר אֶחָד, הוּא שֶׁהִפְסִיד עַל עַצְמוֹ. כֵּיצַד. שֶׁאִם מָכַר הַמֵּאָה יְרִיעוֹת בְּמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְהַמֵּאָה הֶחָבִיוֹת בְּשִׁבְעִים בַּעַל הַמָּעוֹת נוֹטֵל הַכֹּל מִפְּנֵי שֶׁעָשָׂה שְׁטָר אֶחָד הֲרֵי הַכֹּל מָאתַיִם וְלֹא הִרְוִיחַ כְּלוּם. אֲבָל אִלּוּ הִנִּיחַ שְׁנֵי עֲסָקִים כְּשֶׁהָיוּ הָיָה מַרְוִיחַ הַמִּתְעַסֵּק בְּחֶלְקוֹ בַּבְּנָדִים עֶשְׂרִים וּמַפְסִיד בְּחֶלְקוֹ בֶּחָבִיוֹת עֲשָׂרָה וְהָיָה נוֹטֵל עֲשָׂרָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

ד אֵין הַמִּתְעַסֵּק יָכוֹל לַחֲלֹק הַמָּעוֹת שֶׁל עֵסֶק אוֹ סְחוֹרָה וְלוֹמַר אָטֹל אֶת הַחֵצִי שֶׁבְּתוֹרַת מִלְוֶה לְעַצְמִי וְאֶשָּׂא וְאֶתֵּן בּוֹ וְאַנִּיחַ הַחֵצִי שֶׁבְּתוֹרַת פִּקָּדוֹן בְּבֵית דִּין. שֶׁלֹּא נָתַן לוֹ מָמוֹן

זֶה אֶלָּא לְהִתְעַסֵּק בְּכֻלּוֹ. וְאִם חָלַק וְעָשָׂה זֶה אֶפְלוּ בְּבֵית דִּין הַגָּדוֹל לֹא עָשָׂה כְּלוּם אֶלָּא הַשָּׂכָר אוֹ הַהֶפְסֵד בֵּינֵיהֶן עַל אוֹתָן הַדְּרָכִים שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

ה הַמִּתְעַסֵּק שֶׁנָּתַן מַתָּנָה לַאֲחֵרִים מִן הַמִּטַּלְטְלִין שֶׁל עֵסֶק אוֹ מִמְּעוֹת הָעֵסֶק וְהֵבִיא בַּעַל הַמָּעוֹת רְאָיָה בְּרוּרָה שֶׁאֵלּוּ הַמִּטַּלְטְלִין אוֹ הַמָּעוֹת מִשֶּׁל עֵסֶק הֵן מוֹצִיאִין אוֹתָן מִיָּדוֹ. וַאֲפִלּוּ שִׁנָּה הַמְקַבֵּל אוֹתָם וּמְכָרָם וּנְתָנָם מַתָּנָה לַאֲחֵרִים אוֹ הִפְסִיד חַיָּב לְשַׁלֵּם. וְהַכֹּל בְּרְאָיָה בְּרוּרָה. כְּבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁהַמִּתְעַסֵּק שֶׁמֵּת נִשְׁבָּע בַּעַל הַמָּעוֹת וְגוֹבֶה מֵחֻצָּה. וְאִם יֵשׁ שָׁם עֵדִים שֶׁהַמִּטַּלְטְלִין אֵלּוּ מִן הַמָּעוֹת שֶׁל עֵסֶק הֵם נוֹטֵל אוֹתָם בַּעַל הַמָּעוֹת בְּלֹא שְׁבוּעָה. וְאֵין בַּעַל חוֹב וְלֹא אִשָּׁה נוֹטְלִים מֵהֶם כְּלוּם אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה בָּהֶם רֶוַח הֲרֵי חֵלֶק הָרֶוַח שֶׁל מֵת שֶׁל יוֹרְשָׁיו וְיִטֹּל בְּאוֹתוֹ חֵלֶק בַּעַל חוֹב וְהָאִשָּׁה׃

ו הַנּוֹתֵן מָעוֹת לַחֲבֵרוֹ לִקַּח בָּהֶם פֵּרוֹת לְמַחֲצִית שָׂכָר וְלֹא לָקַח אֵין לוֹ עָלָיו אֶלָּא תִּרְעֹמֶת. וְאִם נוֹדַע בִּרְאָיָה בְּרוּרָה שֶׁלָּקַח וּמָכַר הֲרֵי זֶה מוֹצִיא מִמֶּנּוּ הַשָּׂכָר בְּעַל כָּרְחוֹ׃

ז נָתַן לוֹ מָעוֹת לִקַּח בָּהֶן פֵּרוֹת לְמַחֲצִית שָׂכָר לוֹקֵחַ בָּהֶן מִכָּל מִין שֶׁיִּרְצֶה. וְלֹא יִקַּח לֹא כְּסוּת וְלֹא עֵצִים. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. הַמּוֹשִׁיב אֶת חֲבֵרוֹ בַּחֲנוּת לְמַחֲצִית שָׂכָר אִם הָיָה אֻמָּן לֹא יַעֲסֹק בְּאֻמָּנוּתוֹ לְפִי שֶׁאֵין עֵינָיו עַל הַחֲנוּת בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בְּאֻמָּנוּתוֹ. וְאִם הָיָה שֻׁתָּף עִמּוֹ בֶּחָצֵר מֻתָּר. וְלֹא יִהְיֶה לוֹקֵחַ וּמוֹכֵר דְּבָרִים אֲחֵרִים וְאִם לָקַח וּמָכַר הַשָּׂכָר לָאֶמְצַע׃

פרק ח

א הַנּוֹתֵן בֵּיצִים לְבַעַל הַתַּרְנְגוֹלִים לְהוֹשִׁיב הַתַּרְנְגוֹלִים עֲלֵיהֶן עַד שֶׁיֵּצְאוּ הָאֶפְרוֹחִים וְיִגַּדֵּל אוֹתָן בַּעַל הַתַּרְנְגוֹלִים וְיִהְיֶה הָרֶוַח בֵּינֵיהֶם צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׂכַר עָמְלוֹ וּמְזוֹנוֹ. וְכֵן הַשָּׂם עֲגָלִים וּסְיָחִים עַל הָרוֹעֶה לִהְיוֹת מִתְעַסֵּק בָּהֶן שֶׁיְּגַדְּילוּ וְהַשָּׂכָר לָאֶמְצַע חַיָּב לְהַעֲלוֹת לוֹ שְׂכַר עָמְלוֹ וּמְזוֹנוֹ בְּכָל יוֹם כְּפוֹעֵל בָּטֵל. וּמְגַדֵּל אוֹתָן עַד שֶׁיִּהְיוּ הָעֲגָלִים בְּנֵי שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְהַחֲמוֹר עַד שֶׁתְּהֵא טוֹעֶנֶת. וְאֵינוֹ יָכוֹל לִמְכֹּר שֶׁלֹּא מִדַּעַת חֲבֵרוֹ בְּתוֹךְ זְמַן זֶה. וְכֵן הַשָּׂם בְּהֵמָה עַל הַמְּפַשֵּׁם לִהְיוֹת מְפַשֵּׁם אוֹתָהּ וְהַשָּׂכָר לָאֶמְצַע צָרִיךְ לִתֵּן עָמְלוֹ כְּפוֹעֵל בָּטֵל. וְאִם אָמַר לוֹ הֲרֵי הָרֹאשׁ וְהָאַלְיָה שֶׁלְּךָ בַּעֲמָלְךָ יֶתֶר עַל מַחֲצִית הַשָּׂכָר מֻתָּר. הָיוּ לַמְפַשֵּׁם בְּהֵמוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁמְּפַשֵּׁם אוֹתָם עִם זוֹ הַשּׁוּמָא אֲצְלוֹ. וְכֵן אִם הָיוּ לוֹ עֲגָלִים וּסְיָחִין אֲחֵרִים אוֹ בֵּיצִים אֲחֵרוֹת שֶׁלּוֹ. הוֹאִיל וְהוּא מִתְעַסֵּק בְּשֶׁלּוֹ וּבְשֶׁל חֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ לֹא הֶעֱלָה לוֹ אֶלָּא דָּבָר מוּעָט בְּכָל יְמֵי הַשֻּׁתָּפוּת הַזֹּאת דַּיּוֹ וְחוֹלֵק בְּשָׂכָר בְּשָׁוֶה. וְאִם הָיָה אָרִיסוֹ הוֹאִיל וְהוּא מְטַפֵּל בְּשֶׁלּוֹ וּבְשֶׁל בַּעַל הַשָּׂדוֹת אֵין צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ כְּלוּם׃

ב הַשָּׁם עֲגָלִים אוֹ סְיָחִין אוֹ הוֹשִׁיב תַּרְנְגוֹלִים אוֹ שָׁם בְּהֵמָה עַל הַפֶּטֶם לְמַחֲצִית שָׂכָר וְלֹא הֶעֱלָה לוֹ שָׂכָר הֲרֵי דִינוֹ כְּדִין הָעֵסֶק שֶׁל מָעוֹת. רוֹאִין בְּכַמָּה שָׂמִין הַבְּהֵמוֹת אוֹ הַבֵּיצִים וְכַמָּה הִרְוִיחוּ וְנוֹטֵל הַמִּתְעַסֵּק שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הַשָּׂכָר. וְאִם הִפְסִידוּ מְשַׁלֵּם שְׁלִישׁ הַהֶפְסֵד:

ג שָׂמִין פָּרָה וַחֲמוֹר וְכָל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לַעֲשׂוֹת וְלֶאֱכל וְיִהְיֶה הַשָּׂכָר לָאֶמְצַע אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה מִתְעַסֵּק הֲרֵי יֵשׁ לוֹ רֶוַח אַחֵר לְעַצְמוֹ בַּעֲבוֹדַת הַבְּהֵמוֹת שֶׁהֲרֵי שׂוֹכֵר אוֹתָהּ אוֹ עוֹבֵד בָּהּ וְנֶהֱנֶה בִּשְׂכָרָהּ וּבַעֲבוֹדָתָהּ. וְאֵין שָׂמִין עֵגֶל עִם אִמּוֹ וְלֹא סְיָח עִם אִמּוֹ שֶׁהֶעֵגֶל וְהַסְּיָח אֵינוֹ עוֹשֶׂה כְּלוּם וְיֵשׁ בּוֹ עֵסֶק:

ד הַשָּׁם בְּהֵמָה לַחֲבֵרוֹ עַד מָתַי חַיָּב לְטַפֵּל בָּהּ. בַּאֲתוֹנוֹת שְׁמוֹנָה עָשָׂר חֹדֶשׁ. וּבְגוֹדְרוֹת וְהֵן הַצָּאן וְהַבָּקָר אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים חֹדֶשׁ. וְאִם בָּא לַחֲלֹק בְּתוֹךְ זְמַן זֶה חֲבֵרוֹ מְעַכֵּב עָלָיו מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ סְתָם לְפִי שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה טְפִילָה שֶׁל שָׁנָה רִאשׁוֹנָה שֶׁהִיא מְרֻבָּה וְהָרֶוַח מוּעָט שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּנֶת בַּתְּחִלָּה אֶלָּא בְּקִשֵּׁי לִטְפִילָה שֶׁל שָׁנָה הָאַחֶרֶת שֶׁהִיא מוּעֶטֶת וְהָרֶוַח מְרֻבֶּה שֶׁהֲרֵי הִיא מִשְׁתַּמֶּנֶת הַרְבֵּה וּמוֹסֶפֶת בְּכָל יוֹם. לְפִיכָךְ מְעַכֵּב עָלָיו עַד סוֹף שָׁנָה שְׁנִיָּה. יָלְדָה הַבְּהֵמָה הַשּׁוּמָה אֶצְלוֹ הֲרֵי הַוָּלָד מִכְּלַל הָרֶוַח לָאֶמְצַע. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְגַדֵּל וְלִדּוֹתָם יְגַדְּלוּ וְאַחַר כָּךְ יִמְכְּרוּ. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לְגַדֵּל חַיָּב הַמִּתְעַסֵּק לְהַטְפֵּל בַּוְּלָדוֹת בְּדַקָּה שְׁלֹשִׁים יוֹם וּבְגַסָּה חֲמִשִּׁים יוֹם וְחוֹלְקִין. רָצָה לְהַטְפֵּל בָּהֶן יֶתֶר עַל זְמַן זֶה שָׁם אוֹתָן בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים וּבְיוֹם הַחֲמִשִּׁים וְכָל שֶׁיֵּרְוִיחוּ אַחַר כָּךְ יִטֹּל הַמִּתְעַסֵּק שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים וַחֲבֵרוֹ רְבִיעַ הָרֶוַח שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לוֹ חֲצִי הַוָּלָד. וּמִפְּנֵי שֶׁנִּתְעַסֵּק בְּחֵצִי שֶׁל חֲבֵרוֹ נוֹטֵל חֲצִי אוֹתוֹ הַחֵצִי. הֲרֵי שְׁלֹשָׁה רְבָעִים. וְאִם לֹא הִתְנָה כֵּן בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה הֲרֵי מָחַל וְהַוְּלָדוֹת בֵּינֵיהֶן בְּשָׁוֶה כְּמוֹת שֶׁהֵן. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַעֲלוֹת שָׂכַר כַּתָּף לְמָעוֹת הָעֵסֶק מַעֲלִין וְיִהְיֶה כָּל הַשָּׂכָר שֶׁנּוֹטֵל הַמִּתְעַסֵּק בַּשָּׂכָר שֶׁנּוֹשֵׂא עַל כְּתֵפוֹ בְּכָל שָׂכַר הַמָּעוֹת. וְכֵן אִם דַּרְכָּן לְהַעֲלוֹת שָׂכַר בְּהֵמָה מַעֲלִין לוֹ. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַעֲלוֹת שָׂכַר וְלָדוֹת בְּשָׂכַר עֲמָלוֹ מַעֲלִין. וְכָל הַמִּתְעַסֵּק אוֹ הַמִּשְׁתַּתֵּף סְתָם לֹא יְשַׁנֶּה מִמִּנְהַג הַמְּדִינָה:

ה רְאוּבֵן שֶׁהָיְתָה לוֹ שָׂדֶה וְהוֹרִיד שִׁמְעוֹן לְתוֹכָהּ לְזָרְעָהּ אוֹ לְנָטְעָהּ וּלְהוֹצִיא עָלֶיהָ הוֹצָאוֹת וּלְמִכֹּר הַפֵּרוֹת וְכָל הַיֹּתֵר עַל הַהוֹצָאָה יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם בֵּין שֶׁהִתְנוּ שֶׁיֵּחָלְקוּ בְּשָׁוֶה בֵּין שֶׁהִתְנוּ שֶׁיִּטֹּל רְאוּבֵן יֶתֶר בֵּין שֶׁהָיְתָה הַהוֹצָאָה כֻּלָּהּ מִשֶּׁל רְאוּבֵן בֵּין שֶׁהָיְתָה מִשֶּׁל שִׁמְעוֹן. בְּכָל זֶה מֻתָּר וְאֵין כָּאן אֲבַק רִבִּית. וְשִׁמְעוֹן הַמְּטַפֵּל בַּעֲבוֹדַת הָאָרֶץ וּבַהוֹצָאָה וּבִמְכִירַת הַפֵּרוֹת הוּא הַנִּקְרָא אָרִיס. אָרִיס אוֹמֵר לְמֻחֲצָה יָרַדְתִּי וּבַעַל הַשָּׂדֶה אוֹמֵר לִשְׁלִישׁ הוֹרַדְתִּיו הוֹלְכִין אַחַר מִנְהַג הַמְּדִינָה וְזֶה שֶׁטָּעַן שֶׁלֹּא כַּמִּנְהָג עָלָיו לְהָבִיא רְאָיָה:

ו בַּעַל שֶׁהוֹרִיד אֲרִיסִין בִּנְכָסֵי אִשְׁתּוֹ וְגֵרְשָׁהּ אִם הָיָה הַבַּעַל אָרִיס הוֹאִיל וְנִסְתַּלֵּק בַּעַל נִסְתַּלְּקוּ הֵם וְאֵין לָהֶם מִן הַהוֹצָאָה אֶלָּא שִׁעוּר הַשָּׁבַח וּבִשְׁבוּעָה. וְאִם אֵין הַבַּעַל אָרִיס עַל דַּעַת [מִנְהַג] הָאָרֶץ יֵרְדוּ וְשָׁמִין לָהֶם כְּאָרִיס:

ז הָאַחִין אוֹ שְׁאָר הַיּוֹרְשִׁין שֶׁלֹּא חָלְקוּ יֵרֵשַׁת מוֹרִישָׁן אֶלָּא כֵּלָּן מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהּ בְּיַחַד הֲרֵי הֵן כְּשֻׁתָּפִין לְכָל דָּבָר. אֶחָד מִן הָאַחִין אוֹ מִן הַשֻּׁתָּפִין שֶׁנָּפַל לְאֶמְנוּת הַמֶּלֶךְ הָרֶוַח לָאֶמְצַע. חָלְקָה אֶחָד מֵהֶן וְנִתְרַפֵּא נִתְרַפֵּא מִן הָאֶמְצַע. וְאִם חָלְקָה בִּפְשִׁיעָה כְּגוֹן שֶׁהָלַךְ בַּשֶּׁלֶג אוֹ בַּחַמָּה בִּימֵי הַחֹם עַד שֶׁחָלְקָה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הֲרֵי זֶה מִתְרַפֵּא מִשֶּׁל עַצְמוֹ:

פרק ט

א הַשֻּׁתָּפִין כֻּלָּן וְהָאֲרִיסִין וְהָאַפּוֹטְרוֹפִין שֶׁמִּנּוּ אוֹתָם בֵּית דִּין עַל הַיְתוֹמִים וְהָאִשָּׁה שֶׁהִיא נוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת בְּתוֹךְ הַבַּיִת אוֹ שֶׁהוֹשִׁיבָהּ בַּעְלָהּ חָנְוָנִית וּבֶן הַבַּיִת. כָּל אֶחָד מֵאֵלּוּ נִשְׁבָּע מִדִּבְרֵיהֶם בְּטַעֲנַת סָפֵק שְׁמָא גָּזַל חֲבֵרוֹ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ שְׁמָא לֹא דִּקְדֵּק בַּחֶשְׁבּוֹן שֶׁבֵּינֵיהֶם. וְלָמָּה תִּקְּנוּ חֲכָמִים שְׁבוּעָה זוֹ מִפְּנֵי שֶׁאִלּוּ מוֹרִין לְעַצְמָן שֶׁכָּל מַה שֶּׁיִּקְחוּ מִנִּכְסֵי בַּעַל הַמָּעוֹת רָאוּי הוּא לָהֶם מִפְּנֵי שֶׁנּוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין וְטוֹרְחִין. לְפִיכָךְ תִּקְּנוּ לָהֶם חֲכָמִים שֶׁחַיְּבִין שְׁבוּעָה בְּטַעֲנַת סָפֵק כְּדֵי שֶׁיַּעֲשׂוּ כָּל מַעֲשֵׂיהֶן בְּצֶדֶק וֶאֱמוּנָה:

ב וְאֵין כָּל אֶחָד מֵאֵלּוּ נִשְׁבָּע בְּטַעֲנַת סָפֵק עַד שֶׁיַּחְשֹׁד הַמַּשְׁבִּיעַ אוֹתָן בִּשְׁתֵּי כֶּסֶף שֶׁהֵן שְׁתֵּי מָעִין שֶׁל כֶּסֶף כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר. אֲבָל אִם חוֹשְׁדָן בְּפָחוֹת מִזֶּה אֵינָם נִשְׁבָּעִין:

ג מִכָּאן הוֹרוּ רַבּוֹתַי שֶׁאִם מֵת הַשֻּׁתָּף הָאֶחָד אֵין הַיּוֹרֵשׁ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעַ שֶׁתָּפוֹ שֶׁל אָבִיו בְּטַעֲנַת שֶׁמָּא שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ יוֹדֵעַ הַדָּבָר שֶׁחָשְׁדוֹ בּוֹ אָבִיו בְּוַדַּאי כְּדֵי שֶׁיַּחְשֹׁד אוֹתוֹ זֶה הַיּוֹרֵשׁ בִּשְׁתֵּי כֶּסֶף. וְיֵשׁ מִי שֶׁהוֹרָה שֶׁמַּשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ הַיּוֹרֵשׁ בְּטַעֲנַת שֶׁמָּא וְכָזֶה רָאוּי לְדוּן שֶׁהֲרֵי הַיּוֹרְשִׁין מַשְׁבִּיעִין אֶת הָאִשָּׁה שֶׁנַּעֲשֵׂת אַפּוֹטְרוֹפָא בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ:

ד אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם עֵדִים שֶׁזֶּה אֲרִיסוֹ אוֹ שֶׁתָּפוֹ אֶלָּא הוּא מוֹדֶה מִפִּי עַצְמוֹ וְאָמַר שֶׁתָּפוֹ אוֹ אֲרִיסוֹ אוֹ בֶּן בֵּיתוֹ אֲנִי אֲבָל לֹא גָּזַלְתִּי כְּלוּם הֲרֵי זֶה נִשְׁבָּע בִּנְקִיטַת חֵפֶץ שֶׁאֵין אוֹמְרִים מִגּוֹ לְפָטְרוֹ שְׁבוּעָה אֶלָּא לְפָטְרוֹ מָמוֹן. אֵיזֶהוּ בֶּן הַבַּיִת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהַשְׁבִּיעַ בְּטַעֲנַת סָפֵק. זֶה שֶׁמַּכְנִיס פּוֹעֲלִים וּמוֹצִיא פּוֹעֲלִים וּמַכְנִיס לוֹ פֵּרוֹת וּמוֹצִיא לוֹ פֵּרוֹת. אֲבָל בֶּן הַבַּיִת שֶׁאֵינוֹ נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן אֶלָּא נִכְנָס בְּרַגְלוֹ וְיוֹצֵא בִּלְבַד אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעַ מִסָּפֵק. וְכֵן אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּנָּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים אֵין הַיְתוֹמִים מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ בְּטַעֲנַת סָפֵק. וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂת אַפּוֹטְרוֹפָא בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ וְלֹא נָשְׂאָה וְלֹא נָתְנָה לְאַחַר קְבוּרַת בַּעְלָהּ אֵין מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ מִסָּפֵק. וְכֵן אִם נָשְׂאָה וְנָתְנָה בֵּין מִיתָה וּקְבוּרָה אֵין מַשְׁבִּיעִין עַל זֶה שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בֵּין מִיתָה לִקְבוּרָה. שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר שֶׁתִּשְׁבַּע עַל זֶה לֹא תִּמְכֹּר לִקְבוּרָה וְנִמְצָא הַמֵּת מִתְנַוֵּל:

ה הַמְשַׁלֵּחַ בְּיַד חֲבֵרוֹ חֵפֶץ לְמָכְרוֹ אוֹ שֶׁשָּׁלַח מָעוֹת בְּיָדוֹ לִקְנוֹת לוֹ פֵּרוֹת אוֹ סְחוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן לוֹ שָׂכָר עַל זֶה וְאֵין לוֹ חֵלֶק וְלֹא הֲנָאָה בִּשְׁלִיחוּת זוֹ הוֹאִיל וְנַעֲשָׂא וְנָתַן בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ הֲרֵי זֶה כְּבֶן בַּיִת. וְיֵשׁ לוֹ לְהַשְׁבִּיעַ מִסָּפֵק שֶׁלֹּא גָּזַל לוֹ כְּלוּם בְּעֵת שֶׁהֵבִיא לוֹ הַסְּחוֹרָה שֶׁקָּנָה אוֹ מִקְצָתָהּ אוֹ הַמָּעוֹת שֶׁמָּכַר לוֹ מֵהֶן:

ו הַשֻּׁתָּפִין שֶׁנּוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין בְּיַחַד אוֹ שֶׁהָיָה הָאֶחָד נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן וּמַפְקִיד הַסְּחוֹרָה אוֹ מִקְצָתָהּ אוֹ הַמָּעוֹת עִם הַשֵּׁנִי בְּלֹא מִשְׁקָל וְלֹא מִדָּה וְלֹא מִנְיָן הֲרֵי שְׁנֵיהֶם נִכְנָסִין לְסָפֵק וְיֵשׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶן לְהַשְׁבִּיעַ אֶת חֲבֵרוֹ שְׁבוּעַת הַשֻּׁתָּפִין. אֲבָל אִם הָיָה הָאֶחָד הוּא שֶׁנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן וְהַשֵּׁנִי לֹא נִתְעַסֵּק עִמּוֹ כְּלָל אֵין נִשְׁבָּע אֶלָּא זֶה שֶׁנָּשָׂא וְנָתַן:

ז חָלְקוּ הַשֻּׁתָּפִין וְהָאֲרִיסִין וְנִתְגָּרְשָׁה הָאִשָּׁה וְנִפְרַד מַעֲלָיו בֶּן הַבַּיִת וְהֵבִיא לוֹ הַשְּׁלִיחַ סְחוֹרָה שֶׁקָּנָה לוֹ אוֹ מָעוֹת שֶׁמָּכַר לוֹ בָּהֶן וְשָׁתַק וְהָלְכוּ לָהֶם וְלֹא תָּבָעַם מִיָּד אֵינוֹ יָכוֹל לַחְזֹר וּלְהַשְׁבִּיעוֹ בְּטַעֲנַת סָפֵק. אֲבָל אִם הָיְתָה לוֹ טַעֲנַת וַדַּאי מַשְׁבִּיעוֹ עָלֶיהָ וּמְגַלְגֵּל בָּהּ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה. וְכֵן אִם נִתְחַיֵּב לוֹ שְׁבוּעָה אַחַר זְמַן בֵּין שֶׁל תּוֹרָה בֵּין שֶׁל דִּבְרֵיהֶם כְּגוֹן שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ שֻׁתָּף אוֹ בֶּן בַּיִת פַּעַם אַחֶרֶת הֲרֵי זֶה יָכוֹל לְגַלְגֵּל עָלָיו שֶׁלֹּא גְּזָלְתַּנִי בְּשֻׁתָּפוּת זוֹ שֶׁבֵּינֵינוּ וְלֹא כְּשֶׁהָיִיתָ שֻׁתָּפִי אוֹ אֲרִיסִי אוֹ בֶּן בֵּיתִי אוֹ אַפּוֹטְרוֹפִּי בָּרִאשׁוֹנָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ח הַשֻּׁתָּפִין שֶׁחָלְקוּ וְנִשְׁאַר לָהֶם חוֹבוֹת אֵצֶל אֲחֵרִים אֵינָן יְכוֹלִין לְהַשְׁבִּיעַ זֶה אֶת זֶה מִסָּפֵק שֶׁהֲרֵי חָלְקוּ וְהַחוֹב שֶׁנִּשְׁאַר דָּבָר יָדוּעַ הוּא בְּכָל מַה שֶּׁיִּפָּרְעוּ יִקַּח זֶה חֶלְקוֹ מִן הַחוֹב וְזֶה חֶלְקוֹ מִן הַחוֹב. וְכֵן אִם נִשְׁאַר לָהֶם מָעוֹת בַּכִּיס וּכְבָר יָדְעוּ אוֹתָן וַעֲדַיִן לֹא נָטְלוּ כָּל אֶחָד חֶלְקוֹ אֵין מַשְׁבִּיעִין זֶה אֶת זֶה שֶׁהַמָּעוֹת כַּחֲלוּקִין הֵם. וְכֵן אִם עָשׂוּ חֶשְׁבּוֹן כָּל הַשֻּׁתָּפִין וְנִשְׁאַר לְאֶחָד מֵהֶן אֵצֶל חֲבֵרוֹ דָּבָר קָצוּב וְיָדוּעַ אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נָטְלוּ הֲרֵי חָלְקוּ. אֲבָל אִם נִשְׁאַר בֵּינֵיהֶם כָּל שֶׁהוּא מִן הַפֵּרוֹת וַעֲדַיִן לֹא חָלְקוּ אוֹתָן וְלֹא יָדְעוּ מִשְׁקָלָם אוֹ שֶׁנִּשְׁאַר בֵּינֵיהֶם צַד מִן הַשֻּׁתָּפוּת שֶׁלֹּא עָשׂוּ בּוֹ חֶשְׁבּוֹן וְלֹא יָדַע כָּל אֶחָד מֵהֶן כַּמָּה חֶלְקוֹ הַמַּגִּיעוֹ הֲרֵי הַשֻּׁתָּפוּת קַיֶּמֶת עֲדַיִן וּמַשְׁבִּיעִין זֶה אֶת זֶה:

ט מִי שֶׁתָּבַע אֶת חֲבֵרוֹ אַחַר חֲלוּקָה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי גִּלְגּוּל כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ אֲבָל יֵשׁ לוֹ לְהַחֲרִים סְתָם עַל מִי שֶׁגָּזָלוֹ כְּלוּם כְּשֶׁהָיָה שֻׁתָּפוֹ אוֹ אֲרִיסוֹ אוֹ בֶּן בֵּיתוֹ וְלֹא יוֹדֶה בְּמַה שֶּׁגָּזַל:

פרק י

א שֻׁתָּף שֶׁטָּעַן עַל חֲבֵרוֹ שֶׁכָּךְ הָיָה תְּנַאי בֵּינֵיהֶם וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא הָיָה תְּנַאי זֶה מֵעוֹלָם. אוֹ שֶׁטָּעַן שֶׁהַקֶּרֶן שֶׁלִּי הָיָה כָּךְ וְכָךְ וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינוֹ אֶלָּא פָּחוֹת מִזֶּה. אוֹ שֶׁטָּעַן שֶׁכְּבָר

נָתַתִּי לְךָ הַשֻּׁתָּפוּת וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא לָקַחְתִּי. אוֹ שֶׁסְּחוֹרָה זוֹ מִשֶּׁלִּי וְהַלָּה אוֹמֵר מִשֶּׁלְּךָ אֶמְצַע וְכָל כַּיּוֹצֵא בְּטָעֲנוֹת אֵלּוּ הָרְשׁוּת בְּיַד הַתּוֹבֵעַ בִּשְׁבוּעָה. כֵּיצַד. אִם רָצָה הַתּוֹבֵעַ שֶׁלֹּא יִשָּׁבַע הַשֻּׁתָּף שְׁבוּעַת הַשֻּׁתָּפִין וְיִשָּׁבְיעוֹ הֶסֵּת עַל הַטַּעֲנָה שֶׁכּוֹפֵר בָּהּ וְאוֹמֵר לֹא הָיוּ דְּבָרִים מֵעוֹלָם הֲרֵי זֶה מַשְׁבִּיעוֹ. וְאִם רָצָה מְגַלְגֵּל עָלָיו כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים בִּשְׁבוּעַת הַשֻּׁתָּפִין וּמַשְׁבִּיעוֹ בְּטַעֲנַת סָפֵק שֶׁלֹּא גָּזְלְתָּ כְּלוּם כָּל יְמֵי הַשֻּׁתָּפוּת וְשֶׁהָיָה בֵּינֵינוּ תְּנַאי כָּךְ וְשֶׁזּוֹ הַסְּחוֹרָה שֶׁלְּךָ וְשָׁנָתַתָּ לִי כָּךְ וְכָךְ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ב הַתּוֹבֵעַ שֶׁתְּפוֹ לְהַשְׁבִּיעוֹ שְׁבוּעַת הַשֻּׁתָּפִין הַנִּתְבָּע אוֹמֵר כְּבָר חָלַקְנוּ וְלֹא נִשְׁאַר לְךָ אֶצְלִי כְּלוּם וְהַתּוֹבֵעַ אוֹמֵר עֲדַיִן לֹא חָלַקְנוּ וְלֹא עָשִׂינוּ חֶשְׁבּוֹן. אוֹ שֶׁאָמַר הַתּוֹבֵעַ חָלַקְנוּ עַל מְנָת שֶׁאַשְׁבִּיעַ אוֹתְךָ שְׁבוּעַת הַשֻּׁתָּפִין בְּכָל עֵת שֶׁאֶרְצֶה וַעֲדַיִן לֹא נִשְׁבַּעְתָּ וְאַתָּה מַדְחֶה אוֹתִי מִיּוֹם לְיוֹם. אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעוֹ בְּטַעֲנַת סָפֵק. אֲפִלּוּ אָמַר הַנִּתְבָּע כֵּן חָלַקְנוּ וְנִשְׁאַר לְךָ אֶצְלִי וְזֶה הַנִּשְׁאָר אֵינוֹ אֶלָּא חוֹב שֶׁזְּקַפְתּוּ עָלַי אוֹ פִּקָּדוֹן הִנַּחְתָּ אֶצְלִי אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עֵדִים שֶׁהָיָה שֶׁתְּפוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעוֹ בְּטַעֲנַת סָפֵק וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעַ הֶסֵּת שֶׁכְּבָר חָלְקוּ אוֹ שֶׁלֹּא נִשְׁתַּתְּפוּ מֵעוֹלָם וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי גִּלְגּוּל לְפִי שֶׁאֵין מַשְׁבִּיעִין הֶסֵּת וְאֵין מְגַלְגְּלִין אֶלָּא אִם טָעֲנוּ דָּבָר שֶׁאִם יוֹדֶה בּוֹ יִהְיֶה חַיָּב לְשַׁלֵּם מָמוֹן. אֲבָל דָּבָר שֶׁאֲפִלּוּ הוֹדָה בּוֹ אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא שְׁבוּעָה אֵינוֹ נִשְׁבָּע עָלָיו וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי גִּלְגּוּל וְכָזֶה הוֹרוּ הַגְּאוֹנִים בַּעֲלֵי הוֹרָאָה:

ג טָעַן שֶׁעֲדַיִן שֻׁתְּפֵי אַתָּה וְנִשְׁאַר לִי אֶצְלְךָ כְּךָ וְכָךְ וְזֶה אוֹמֵר כְּבָר חָלַקְנוּ וְלֹא נִשְׁאַר לְךָ אֶצְלִי כְּלוּם אוֹ לֹא הָיִיתָ שֻׁתְּפִי מֵעוֹלָם הֲרֵי הַנִּתְבָּע נִשְׁבָּע הֶסֵּת שֶׁאֵין לוֹ בְּיָדוֹ כְּלוּם וּמְגַלְגְּלִין עָלָיו שֶׁלֹּא גְּזָלַתְנִי כְּלוּם מֵעוֹלָם. וְאֵינוֹ מְגַלְגֵּל עָלָיו שֶׁלֹּא הָיוּ שֻׁתָּפוֹ אוֹ שֶׁכְּבָר חָלַקְנוּ מִן הַטַּעַם שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ד טָעַן שֶׁעֲדַיִן שֻׁתְּפִין אֲנַחְנוּ וְיֵשׁ לִי לְהַשְׁבִּיעֲךָ בְּטַעֲנַת סָפֵק וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא נִשְׁתַּתַּפְנוּ מֵעוֹלָם וְהֵבִיא הַתּוֹבֵעַ עֵדִים שֶׁהָיָה שֻׁתָּפוֹ וְחָזַר הַנִּתְבָּע אַחַר כָּךְ וְאָמַר חָלַקְנוּ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ שֶׁהֲרֵי הֶחְזַק כַּפָּרָן לִשְׁבוּעָה זוֹ וְיִשָּׁבַע שְׁבוּעַת הַשֻּׁתָּפִין. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ה רְאוּבֵן שֶׁהֵטִיל לְכִיס אַרְבַּע מֵאוֹת דִּינָרִים וְהֵטִיל שִׁמְעוֹן מָאתַיִם וְנִשְׁתַּתְּפוּ וְנָשְׁאוּ וְנָתְנוּ בְּיַחַד וַהֲרֵי הַמָּמוֹן כֻּלּוֹ בְּיַד רְאוּבֵן וְטָעַן רְאוּבֵן שֶׁפָּחַת מִן הַקֶּרֶן חֲמֵשׁ מֵאוֹת דִּינָרִין אֵין אוֹמְרִים יִשָּׁבַע רְאוּבֵן שְׁבוּעַת הַשֻּׁתָּפִין שֶׁפָּחָתוּ כָּךְ וְיִשָּׁלֵם שִׁמְעוֹן חֲמִשִּׁים מִבֵּיתוֹ אֶלָּא יִשָּׁבַע רְאוּבֵן שְׁבוּעַת הַשֻּׁתָּפִין שֶׁפָּחָתוּ וְיֵלֵךְ בַּמָּנָה שֶׁבְּיָדוֹ בִּלְבַד וְלֹא יְשַׁלֵּם שִׁמְעוֹן כְּלוּם. טָעַן רְאוּבֵן שֶׁשִּׁמְעוֹן יוֹדֵעַ בְּוַדַּאי בִּפְחָת זוֹ שֶׁפָּחָתוּ יְגַלְגֵּל עַל שִׁמְעוֹן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּוַדַּאי סְכוּם הַפְּחָת הַזֶּה. וְאִם לֹא נִתְעַסֵּק שִׁמְעוֹן בְּשֻׁתָּפוּת זוֹ כְּלָל יִשָּׁבַע שִׁמְעוֹן הֶסֵּת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּוַדַּאי בְּזֶה הַהֶפְסֵד וְיִפָּטֵר. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אִם הָיָה זֶה הַמָּנָה הַנִּשְׁאָר בְּיַד שִׁמְעוֹן חוֹלְקִים

אוֹתוֹ בְּשָׁוֶה. שֶׁאֵין הַשֻּׁתָּף מִן הַנִּשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין כְּדֵי שֶׁיִּשְׁבַּע וְיִטֹּל מַה שֶּׁבְּיַד חֲבֵרוֹ אֶלָּא נִשְׁבָּע וְנִפְטָר אוֹ נוֹטֵל מִדָּבָר שֶׁהוּא תַּחַת יָדוֹ. וְהַזָּהֵר בְּדִין זֶה שֶׁכְּבָר טָעוּ בּוֹ בַּעֲלֵי הוֹרָאָה:

ו טָעַן שִׁמְעוֹן שֶׁיֵּשׁ לְלֵוִי עָלָיו חוֹב בְּזוֹ הַשֻּׁתָּפוּת מָנֶה. אִם הָיָה בְּיָדוֹ כְּדֵי הַחוֹב וְהָיָה יָכוֹל לִתְּנוֹ לְלֵוִי נֶאֱמָן וְנוֹתְנִין הַחוֹב וְאַחַר כָּךְ מְחַשְּׁבִין. וְאִם אֵין בְּיָדוֹ לִתֵּן אֵינוֹ נֶאֱמָן לְהוֹצִיא מִיַּד רְאוּבֵן אוֹ מִן הַסְּחוֹרָה הַיְדוּעָה לְשֻׁתָּפוּת שֶׁמָּא קְנוּנְיָא הֵם עוֹשִׂין שִׁמְעוֹן וְלֵוִי עַל נִכְסֵי רְאוּבֵן. אֲפִלּוּ הָיְתָה הַמִּלְוֶה בִּשְׁטָר אֵין רְאוּבֵן חַיָּב לְשַׁלֵּם מִמָּנָּה כְּלוּם. אֲבָל אִם טָעַן שִׁמְעוֹן שֶׁרְאוּבֵן יוֹדֵעַ בְּוַדַּאי שֶׁזֶּה הַחוֹב שֶׁעָלַי מֵחֲמַת הַשֻּׁתָּפוּת הוּא וְהַחוֹב אֶצְלֵנוּ הוּא יִשְׁבַּע רְאוּבֵן הֶסֵּת אוֹ עַל יְדֵי גִּלְגּוּל שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁחוֹב זֶה אֶצְלֵנוּ וִישַׁלֵּם שִׁמְעוֹן הַחוֹב מִשֶּׁלּוֹ. וְכֵן אִם יָצָא שִׁטַר חוֹב עַל לֵוִי בְּשֵׁם שִׁמְעוֹן בְּמֵאָה דִּינָרִין מִמָּמוֹן הַשֻּׁתָּפוּת וְאָמַר שִׁמְעוֹן נִפְרַעְתִּי וְהֶחְזַרְתִּי לַכִּיס. אוֹ שֶׁאָמַר שִׁמְעוֹן קִבַּעְתִּי לוֹ זְמַן לְשָׁנָה אוֹ לִשְׁתַּיִם. אֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁמָּא קְנוּנְיָא הוּא עוֹשֶׂה עַל נִכְסֵי רְאוּבֵן. וּכְיצַד דָּנִין בְּדִין זֶה. לֵוִי כְּבָר נִפְטַר בְּהוֹדָאַת שִׁמְעוֹן. וְאִם לֹא הֵבִיא שִׁמְעוֹן רְאָיָה יְשַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ וְיִתְבַּע אֶת לֵוִי בְּסוֹף זְמַן שֶׁאָמַר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה: סְלִיקוּ לְהוּ הִלְכוֹת שְׁלוּחִין וְשֻׁתָּפִין